KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

Activiteitenverslag 2015

INHOUDSTAFEL

Voorwoord van de heer Didier REYNDERS, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Europese Zaken 4

1. De middelen 6

1. FOD interne organisatie 6
S coördineert en levert in- en output) 6
Actief communiceren over België en zijn buitenlandbeleid 7
Afrika-archief verhuist 7
Voor ICT volop een overgangs- en voorbereidend jaar 8

2. Personeel 9
Administratief personeelsbeheer 9
Naar een beter geïntegreerd competentiebeheer 9
Organisatie van een nieuw aanwervingsexamen buitencarrière 9
Gevarieerde initiatieven voor ons welzijn 10

3. Gebouwen 11
Gebouwen in het buitenland 11
Gebouwen in België 11

4. Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) 12
Optimalisatie werking NVO 12
Veiligheidsmachtigingen en -verificaties 12
Bilaterale akkoorden over de wederzijdse uitwisseling en bescherming van geclassificeerde informatie 12
Samenwerking met internationale organisaties 12

5. Begroting en financiële middelen 13

2. De dienstverlening 16

1. Protocol 16
Voorrechten en immuniteiten 16
Bezoeken van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en veiligheid van diplomatieke zendingen 16
Adel en Ridderorden 17
Egmontpaleis, Conferentiecentrum en Hertoginnedal 17

2. Interministerieel Comité voor het Zetelbeleid (ICZ) 18
SHAPE 18
Europese instellingen 18
Zetelakkoorden 18

3. Consulaire zaken 19
Bijstand aan Belgen in het buitenland na terroristische aanslagen 19
Kids-ID voor de Belgische kinderen in het buitenland 20
Nieuwe applicatie voor paspoortaanvragen 20
Strijd tegen terrorisme 20
Overdracht archief neergelegde akten aan Stad Brussel 20
VIS (*Visa Information System*) 21
Migratie, asiel en strijd tegen mensenhandel 21

3. Het beleid 23

1. België in de wereld: bilaterale activiteiten 23
Buurlanden (B1.0) 23
West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1) 23
Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië (B1.2) 24
Midden-Oosten en Noord-Afrika (B1.3) 24
Afrika ten zuiden van de Sahara (B1.4) 25
Zuid- en Oost-Azië, Oceanië (B1.5) 25
Latijns-Amerika en de Caraïben (B1.6) 25
Financiële steun aan de export (B2) 25
Verdediging van de economische belangen en bevordering van het imago van België (B3) 25
Internationaal transportbeleid (B3.4) 26

2. België in de Europese Unie 27
Europese zaken 27
Terrorismebestrijding 28
Eurocrisis 28
Migratievraagstuk 28
Britse lidmaatschap van de Europese Unie 28
Investeringsbeleid 29
Verdieping van de Economische en Monetaire Unie (EMU) 29
De energie-unie 29
Klimaatbeleid 29
Buitenlands beleid 30
Internationale handel 30
Interinstitutioneel akkoord over betere regelgeving 30
Omzettingsbeleid en prejudiciële zaken 30
Hof van Justitie van de Europese Unie 31

3. België in multilateraal verband 32
Immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen in een andere staat 32
Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) 32
Strijd tegen terrorisme 32
Ontwapening en non-proliferatie 33
Verenigde Naties (VN) 33
Mensenrechten en democratie 34
Energie 34
Corruptie en witwassen van geld 35
Duurzame ontwikkeling 35
Agenda 2030 inzake duurzame ontwikkeling 35
Klimaat 35

4. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking 36
Humanitaire hulp 37
Humanitaire hulp in een notendop 37
De Belgische humanitaire hulp in cijfers 38
Partnerorganisaties 39
Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling 39
De wereld veranderen 39

4. Bijlagen 42

Organigram FOD 42
Colofon 43

Voorwoord

Minister Didier Reynders, vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken

In dit jaarverslag blikken we terug op een bewogen en boeiend 2015, internationaal maar ook in onze FOD.

De interne verwezenlijkingen uit voorgaande jaren vormen uiteindelijk maar een stukje van een veel grotere puzzel. We blijven onafgebroken streven naar een optimalisatie van onze werking en dienstverlening. Onze actie is gebaseerd op een breder concept dat meerdere jaren beslaat en ons de kans geeft doelgericht te evolueren. Altijd weer verder kijken, dingen uitbouwen. Een greep uit de talrijke belangrijke projecten die 2015 markeerden? De gestage hervorming van het postennetwerk, de bestuursovereenkomst tussen de FOD en mezelf, de contactdagen voor medewerkers op post die opnieuw werden georganiseerd, de groeiende Belgische visibiliteit in de VN, het voortdurend efficiënter maken van de Belgische ontwikkelingshulp, actiever, uitgebreider en breder communiceren over België en zijn buitenlandbeleid, een registratiewebsite voor reizigers, de verhoogde IT-beveiliging van onze gegevens, betere interconnectiviteit, nieuwe technologische toepassingen, verfijning van de personeelsprocessen, de filosofie van het nieuwe werken, de opwaardering van het gebouwenbestand, allerlei initiatieven om ons welzijn op het werk te verhogen en zo kan ik nog wel even doorgaan.

In 2015 joeg een reeks gruwelijke terreuraanslagen op openbare én private doelwitten heel dichtbij een schokgolf door onze samenleving. Er vielen jammer genoeg ook Belgische slachtoffers te betreuren. Meteen kwam de hulpmachine op gang: diverse diensten op de FOD, de betrokken ambassades en tal van externe collega's sloegen de handen in elkaar om zo veel en zo snel mogelijk de noden te lenigen. Logistiek, menselijk, administratief en communicatief een heuse opdracht, waar alle betrokkenen lof en waardering voor verdienen! Parallel daarmee werd de strijd tegen terrorisme via een stel maatregelen opgedreven.
Goed nieuws valt te melden van het Visa Information System (VIS)-front, de databank waarmee alle EU-lidstaten op termijn onderling biometrische gegevens van de aanvragers moeten kunnen uitwisselen en biometrische visa uitreiken. Ons volledige postennetwerk is sinds kort uitgerust met de nodige apparatuur, software en personeel, zodat het voortaan wereldwijd maximaal visumshopping kan helpen ontmoedigen, illegale immigratie bestrijden en grenscontroles verscherpen.
Extra EU-geld in ruil voor voortgezette hervormingen hield Griekenland aan boord - en de eurocrisis buiten de deur. Anderzijds legden de vluchtelingenproblematiek en de ermee gepaard gaande migratiestromen een zware druk op onze grenzen. Turkije kan een betekenisvolle rol spelen op dat vlak en dus sloot de EU met het land een actieplan.
Na de Millenniumdoelstellingen (MDG's), vooral gericht op armoedebestrijding in het Zuiden en ontwikkelingssamenwerking, schaart de wereld zich nu achter een nieuwe, veel omvattender en complexer uitdaging: de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling. Nu gaan arm en rijk samen hun schouders zetten onder een geïntegreerde aanpak waarin milieu, klimaat, sociale vooruitgang en economische welvaart voor iedereen centraal staan.
Tot slot: opluchting alom na afloop van de top van Parijs in december, waar een ambitieus en bindend klimaatakkoord uit de bus kwam: het streefdoel om de opwarming tegen 2100 tot maximaal 1,5 °C te beperken. Dat houdt de hoop levendig voor de toekomst van onze planeet en dus van ons allemaal. Toch een positief slotakkoord voor een overigens veeleer somber jaar.

Didier Reynders
vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken

EENDRACHT MAAKT MACHT
L'UNION

1. DE MIDDELEN

1. FOD interne organisatie

S coördineert en levert in- en output

De diensten van de voorzitter combineren een coördinerende functie met het leveren van zeer specifieke diensten en input. In 2015 werden een aantal projecten gecoördineerd met een impact op de hele FOD, maar was er ook een belangrijke output van onze diensten Policy Planning, Vredesopbouw en Steun aan Bemiddeling (S.01) en Bijzondere evaluatie van de Ontwikkelingssamenwerking (S4).
In hat kader van de budgettaire maatregelen, waarover de regering vorig jaar besliste, begeleidde de dienst Managament (S2) de sluiting van 14 diplomatieke posten in de loop van het voorjaar 2015.
Het belangrijkste project van het tweede semester was de onderhandeling en het afsluiten van een bestuursovereenkomst tussen de FOD en de minister. Dit nieuwe instrument zal de verbetering van de opvolging van de werking en de modernisering van de FOD mogelijk maken.

Opnieuw contactdagen voor medewerkers

Daarnaast werden van 26 tot en met 30 oktober, na een onderbreking van drie jaar, opnieuw contactdagen georganiseerd voor medewerkers op post. Het waren ook de eerste contactdagen die sinds de inwerkingtreding van het nieuwe statuut van de buitenlandse carrière, georganiseerd werden. Dit vertaalde zich naar zowel de deelnemers (leden van de drie voormalige carrières: diplomatieke, consulaire en ontwikkelingssamenwerking) als naar de thema's en workshops die aan bod kwamen. Er namen ongeveer 120 agenten aan deel.

Met het oog op een zo coherent mogelijke beleidsvorming zorgde de cel Policy Planning ten behoeve van de eigen beleidsverantwoordelijken en andere Belgische overheden in 2015 voor een veertigtal reflectie-, context- en actualisatienota's. Rekening houdend met de ontwikkelingen in de wereld, de internationale agenda en de prioriteiten van het Belgische buitenlandse beleid kwamen geografisch voornamelijk de bredere *European Neighbourhood* (Noord- en Centraal-Afrika, het Midden-Oosten, de Balkan, Oost-Europa, de Kaukasus) en thematisch klimaat, migratie en terrorisme aan bod. Daarnaast werd geregeld deelgenomen aan en gerapporteerd over activiteiten van de in Brussel gevestigde denktanken.
De cel Vredesopbouw beheerde in het afgelopen jaar 114 lopende projecten en lanceerde 19 nieuwe initiatieven, waarbij voor € 2.384.960 aan subsidies werden vastgelegd.
Inzake Steun aan bemiddeling werd verder gewerkt aan de Belgische visibiliteit in de daartoe opgerichte organen in de VN (*Group of Friends of Mediation*; *Mediation Support Unit*; *Standby Team of Mediation* experts) en de EU. Het mede met Belgische S01-steun opgerichte *European Institute for Peace* bemiddelde met succes in het Touareg-Tebuconflict. S01 stond in 2015 ook in voor het verzekeren van Belgische deelname aan 8 Europese verkiezingswaarnemingszendingen (EOM).
De dienst Bijzondere Evaluatie van de Ontwikkelingssamenwerking (DBE) moet rekenschap afleggen over het gebruik van overheidsgeld, maar ook lessen trekken uit het verleden om de Belgische ontwikkelingshulp efficiënter te maken. Voorts moet hij toezien op de kwaliteit van de evaluatiesystemen van de Belgische ontwikkelingsactoren. In 2015 liepen er een aantal evaluaties. Bij een daarvan werd onderzocht hoe duurzaam het Belgische ontwikkelingswerk is, zoals uitgevoerd door de Belgische Technische Coöperatie (BTC). De evaluatie spitste zich voor de periode 2000-2015 toe op twee partnerlanden (Benin en Bolivia) en twee sectoren (gezondheid en landbouw).

Er loopt eveneens een studie over de evalueerbaarheid van de Belgische ontwikkelingsacties. In totaal zal ze 40 acties in 4 landen (België, Benin, DRCongo en Rwanda) analyseren. De studie zal uitmaken hoe die acties op een betrouwbare en geloofwaardige manier kunnen

worden geëvalueerd.
De DBE zet zijn effectevaluatiecyclus voort met een evaluatie achteraf van het effect van 4 niet-gouvernementele ontwikkelingsacties (in Peru, Indonesië, Tanzania en de Filipijnen). Deze evaluatie wil vooral nuttige lessen trekken op het vlak van de te hanteren strakke methodologie als van de toegevoegde waarde die dergelijke evaluatie biedt voor de niet-gouvernementele ontwikkelingssamenwerking.

Voor of tegen de sociale media?

Actief communiceren over België en zijn buitenlandbeleid

De dienst Media & Communicatie (P&C3), die sinds 2014 verantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie van de FOD BZ, zette in 2015 nog meer in op een actieve communicatie met een groot aantal doelgroepen, zoals de binnen- en buitenlandse pers, gespecialiseerde organisaties en het brede publiek. Via onder meer de website diplomatie.belgium.be, de Twitteraccount @BelgiumMFA en de Facebookaccount Diplomatie.Belgium werd uitgebreid gecommuniceerd over België, het Belgische buitenlandbeleid, activiteiten van de bevoegde ministers ... Sinds de aanslagen van 13 november in Parijs en de negatieve berichtgeving over ons land in de internationale pers kwam de nadruk ook meer te liggen op een correcte en goed geïnformeerde internationale beeldvorming over België. Een bijzondere inspanning werd eveneens gedaan om de nieuwe registratiewebsite travellersonline.diplomatie.be, waarmee Belgen makkelijk en kosteloos kunnen laten weten dat ze op reis vertrekken, bij het brede publiek bekend te maken.

Afrika-archief verhuist

Afrika-archief verhuist

Wettelijk is onze FOD verplicht archieven ouder dan 50 jaar over te brengen naar het Rijksarchief, voor zover ze administratief geen nut meer hebben.
Voor 2015-2018 gaat het om liefst ruim 10 km aan koloniale, zogeheten Afrikaanse, archieven van het voormalige ministerie van Koloniën, de gouverneur-generaal van Congo en de dienst Afrikapersoneel. Dat van Ontwikkelingssamenwerking komt later aan de beurt. De voorbereidingen zijn al bezig en lopen door in 2016, wanneer ook de eerste lading effectief BZ verlaat.
Belangrijk is dat tijdens de verhuisoperatie de stukken maximaal beschikbaar blijven voor raadpleging, op een korte onderbreking na. En het Rijksarchief heeft er zich toe verbonden om het publiek inzage te verlenen in dezelfde omstandigheden als BZ dat tot nu toe deed, meer zelfs, om die service technisch te optimaliseren. Stukken ouder dan 50 jaar zijn vrij raadpleegbaar, behalve personeelsdossiers en geklasseerde documenten. Die laatste kunnen eventueel worden gedeklasseerd.

Ons *datacenter* verhuist

Voor ICT volop een overgangs- en voorbereidend jaar

Voor de stafdirectie ICT is 2015 op te vatten als een overgangs- en voorbereidend jaar. Een overgangsjaar in die zin dat een veranderingsproces werd opgestart voor het beheer van de directie, waarvan de uitwerking aanstaande jaar volop voelbaar zal zijn. Een voorbereidend jaar, omdat er grootse projecten zijn aangevat en geanalyseerd die ook in 2016 en 2017 effectief in productie gaan. De markante feiten zijn in drie categorieën onder te brengen: veiligheid, infrastructuur en specifieke toepassingen.

Ons netwerk en onze gegevens beveiligen is een van onze eerste prioriteiten. Eerst hebben we het Diplobelnetwerk, waarop 'gewone' informatie circuleert, gescheiden van het netwerk waarop 'vertrouwelijke' informatie rondgaat. Met extra budgetten konden we daarna de rol van de *Chief Information Security Officer* (CISO) versterken, daaraan gekoppeld een instrumentarium voor monitoring, verhoogde beveiliging en ook preventie en correctie.
Om die beveiliging te verhogen richtten we al onze aandacht op onze infrastructuur. Er werd gestart met de verhuizing van onze *datacenters*, wat een omvangrijke inventarisatie, technische update en technologische installatie inhield. Dat ging gepaard met een update van ons Hermes-netwerk. Tot slot werkten we ook, het zij gezegd, aan een betere internetconnectiviteit, een beter mailbeheerssysteem (met de migratie Exchange) en momenteel wordt op intranet SharePoint geactualiseerd.
Onze intern ontwikkelde toepassingen, vooral ter ondersteuning van consulaire zaken, winnen duidelijk terrein door nieuwe technologieën in te schakelen die nieuwe perspectieven openen op het vlak van communicatie en datagebruik en door andere partners als het Rijksregister, Vreemdelingenzaken of de federale politie op een gestructureerder manier te integreren.

1. DE MIDDELEN

2. Personeel

Administratief personeelsbeheer

De EU-regels inzake 'posten die ongeschikt zijn voor gezinnen' zijn nu van kracht. De partner hoeft niet meer minimaal 8 maanden per jaar ter plaatse te verblijven in een moeilijke post met rang 5 of hoger. In posten die uitzonderlijk belangrijk zijn voor onze bi- of multilaterale betrekkingen is de functie van adjunct-posthoofd gecreëerd. Bovendien betaalt het departement zelf de kostprijs van een extra retourbiljet per jaar voor medewerkers en hun gezinsleden die verblijven in een post waar sterke milieuvervuiling heerst. De regels inzake de periodieke uitreiking van reisbiljetten op kosten van het departement worden momenteel herzien. Tegelijk buigt een werkgroep zich over de aan te brengen wijzigingen aan het nieuwe statuut van de ambtenaren van de buitencarrière, om er de fouten uit te halen.
Voor het lokaal aangeworven contractueel personeel stond 2015 vooral in het teken van de sluiting van een 14-tal posten. Jammer genoeg hebben we afscheid moeten nemen van 69 collega's die in dat geval verkeerden. Een aantal van hen kon gelukkig opnieuw aan de slag in naburige posten. Voor anderen werd dan weer het lokale netwerk ingeschakeld in de zoektocht naar een nieuwe job. Door de sluitingen komt het totale aantal lokaal aangeworven personeelsleden in de verschillende diplomatieke en consulaire posten op 1.165.
De dienst Statutair en Contractueel Personeel van de Binnencarrière (P&O3.1) richtte zijn aandacht op de invoering van de nieuwe reglementering (KB 25.10.13) inzake de geldelijke loopbaan van de medewerkers van de binnencarrière. Die nieuwe reglementering zal voor alle dossiers gelden, uiterlijk op 1 januari 2017. De tenuitvoerlegging vereist dat elk dossier individueel wordt geanalyseerd.

Naar een beter geïntegreerd competentiebeheer

Ons departement schakelt al de competenties die een belangrijke rode draad vormen in het loopbaanbeheer van het personeel in diverse processen in (selectie, evaluatiecyclus ...).
In 2015 werd een nieuwe beweging ingezet om de personeelsprocessen nog beter te integreren en om op die manier in de noden van de diensten te voorzien: opstellen van een lijst met voorbeelddoelstellingen voor de evaluatiecycli, opmaak van functiebeschrijvingen en competentieprofielen voor aanwervingen en bevorderingen, opstellen van criteria voor de begeleiding van de stagiairs van de buitencarrière.

Organisatie van een nieuw aanwervingsexamen buitencarrière

Het eerste vergelijkende aanwervingsexamen voor de buitencarrière onder het nieuwe statuut werd in oktober afgerond. Van de 1.444 Nederlandstalige en 1.279 Franstalige personen die zich in oktober 2014 hadden ingeschreven voor het examen slaagden respectievelijk 39 en 36 kwalitatief hoogstaande kandidaten. 40% van hen zijn vrouwen. Op 1 maart 2016 zijn 44 nieuwe medewerkers (20 NL en 24 FR) hun stage begonnen. Er zal daarbij veel aandacht gaan naar de ontwikkeling en de evaluatie van de competenties.

Meer dan een ijsje

Gevarieerde initiatieven voor ons welzijn

Elke dienst van de pijler Welzijn (P&O4) hielp in 2015 nieuwe projecten mee voorbereiden of uitvoeren. Het project om de crèche uit te breiden gaat door, in samenwerking met de Regie der Gebouwen. Van hun kant lanceerden de sociale dienst en het medisch centrum onder meer een antirookcampagne en een studie over alcoholpreventie op het werk.
Ons restaurant gaat continu op zoek naar nieuwe ideeën. Zo werkte het aan een herfstmenu rond het thema 'wild' of bakte het pannenkoeken met Lichtmis.
Tot slot organiseerde Welzijn in de loop van het jaar diverse culturele, sport- en teambuildingactiviteiten om de groepsgeest te versterken en de collega's enkele fijne momenten samen te bezorgen.

3. Gebouwen

Gebouwen in het buitenland

Ons erfgoed in het buitenland moderniseert

In 2015 werden meerdere bouwprojecten afgerond:

- de renovatie van het complex in New Delhi
- de bouw van een nieuwe residentie in São Paulo
- de renovatie van panden in Kinshasa en van het complex in Istanbul

De aanstelling van een architect voor de nieuwe kanselarij in Peking en de toewijzing van de opdracht *design and build* voor de nieuwe kanselarij in Rabat lopen.

De bouwwerkzaamheden in Kinshasa en Wenen gaan door.

Met de immobiliënverkoop in Stockholm, Goma en Tanger konden voornoemde projecten en de aankoop van de kanselarij in Abidjan worden gefinancierd.

Barcelona, Bern, Conakry, Kingston, Taipei en Hongkong zijn verhuisd.

Er wordt werk gemaakt van de beveiliging van erg risicovolle posten.

Gebouwen in België

Onze FOD maakt gebruik van het Egmontcomplex, het Egmontpaleis en Hertoginnedal, allemaal gelegen in Brussel.

Het logistieke beheer van de gebouwen is jaarlijks een hele evenwichtsoefening, aangezien er meerdere partijen bij betrokken zijn: verschillende eigenaars, de Regie der Gebouwen en onze FOD als gebruiker.
De veroudering van het patrimonium, de problematiek van duurzaam beheer en de bezettingsgraad zullen er op middellange termijn toe leiden dat we ons moeten aanpassen aan de filosofie van het nieuwe werken, met allerlei gevolgen, zoals landschapskantoren inrichten, ICT-infrastructuur en –apparatuur installeren ...

De recente impact van het internationale terrorisme en radicalisme dwingen ons eveneens tot het hertekenen van de materiële beveiliging van onze gebouwen, personeel en data.

4. Nationale Veiligheidsoverheid (NVO)

De Nationale Veiligheidsoverheid staat in voor de beveiliging van geclassificeerde informatie. Hiervoor geeft de NVO veiligheidsmachtigingen af aan bedrijven en personen die toegang nodig hebben tot geclassificeerde informatie. Bovendien keurt de NVO communicatie- en informatiesystemen die geclassificeerde informatie behandelen, ziet zij toe op de fysieke bescherming van plaatsen waar geclassificeerde informatie wordt bewaard en werkt zij actief mee aan de uitwerking en toepassing van internationale regels en standaarden. Naast het beschermen van geclassificeerde informatie regelt de NVO ook de toegang tot gevoelige gebouwen, evenementen en beroepen op basis van veiligheidsscreenings.

Optimalisatie werking NVO

Op vraag van de regering startte de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) in 2015 met het uitwerken van nieuwe regelgeving en procedures. Naast het inspelen op de veranderde actuele context wil de NVO met dit vernieuwingsproject volop inzetten op dienstverlening. Zo begon ze met de uitbouw van een nieuwe databank voor de behandeling van aanvragen. Die zullen in de toekomst volledig elektronisch verlopen. Daarnaast werd gestart met de ontwikkeling van een eigen website om klanten beter te informeren.

Veiligheidsmachtigingen en -verificaties

In 2015 gaf de NVO 7.900 individuele veiligheidsmachtigingen en 209 firmaveiligheidsmachtigingen af. Zowat 1 % van deze dossiers bevatten elementen die aanleiding gaven tot een weigering of tot een beperking van de machtiging in de tijd.

Daarnaast werden ruim 25.000 aanvragen ingediend voor veiligheidsverificaties. 99 % daarvan werd positief beoordeeld. Het grootste aantal aanvragen was voor luchthavenidentificatiebadges en toegang tot Europese toppen.

Bilaterale akkoorden over de wederzijdse uitwisseling en bescherming van geclassificeerde informatie

De onderhandeling van algemene veiligheidsakkoorden blijft een belangrijke prioriteit, zeker gezien het grote economisch belang ervan voor onze bedrijven. In 2015 werden akkoorden ondertekend met Cyprus, Hongarije en Spanje. Onderhandelingen met Finland, Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk zitten in een ver gevorderd stadium.

Samenwerking met internationale organisaties

Op vraag van de Europese instellingen werkte de NVO een Memorandum van Overeenstemming uit voor de uitvoering van veiligheidsverificaties voor leveranciers van EU-instellingen. Voorts onderhandelde de NVO over de veiligheidsprovisies van het EATC-verdrag (Europees Luchttransportcommando) en droeg het bij aan de herziening van de veiligheidsregels voor het Eurocorps. Daarnaast bleef de NVO erg actief binnen het Europees Ruimtevaartagentschap (ESA) en de NAVO.

5. Begroting en financiële middelen

Kredietsoort

De gewone (limitatieve) vastleggingskredieten
De begroting bevat vastleggingskredieten ten belope waarvan bedragen kunnen worden vastgelegd uit hoofde van verbintenissen die ontstaan of worden gesloten tijdens het begrotingsjaar en, voor de recurrente verbintenissen waarvan de gevolgen zich over meerdere jaren voordoen, ten belope van de tijdens het begrotingsjaar opeisbare sommen. Onder recurrente verbintenissen behoort te worden verstaan verbintenissen zoals wedden, pensioenen, abonnementen of huurgelden, die gespreid over verschillende jaren gevolgen hebben en waarvan de aanrekening op het jaar waarin ze ontstaan, een last zou zijn die daarmee geen economische band heeft.

De gewone (limitatieve) vereffeningskredieten
De begroting bevat vereffeningskredieten ten belope waarvan tijdens het begrotingsjaar bedragen kunnen worden vereffend uit hoofde van de rechten vastgesteld in uitvoering van voorafgaandelijk vastgelegde verbintenissen.

1. DE MIDDELEN

Organisatieafdeling	Programma	Opschrift/Onderwerp	Krediet in vastlegging (in €
1		Beleidsorganen van de Minister van Buitenlandse Zaken	
2		Beleidsorganen van de Minister van Ontwikkelingssamenwerking	
3		Beleidsorganen van de Minister van Buitenlandse Zaken	
4		Beleidsorganen van de Minister van Ontwikkelingssamenwerking	
21		Beheersorganen	
	0	Leiding en beheer	
40		Algemene diensten	
	1	Protocol	
	2	Vorming	
	3	Conferenties, seminaries en andere manifestaties	
	4	Humanitaire hulp	
	5	Vertegenwoordiging in het buitenland	
	6	Communicatie, informatie en documentatie	
	7	Internationale samenwerking	
42		Diplomatieke en consulaire posten en posten voor samenwerking	
	0	Bestaansmiddelenprogramma	
	1	Gebouwen fonds	
43		Directie-generaal Juridische Zaken	
	0	Bestaansmiddelenprogramma	
	1	Andere werkingsuitgaven	
51		Directie-generaal Bilaterale Zaken	
	0	Bestaansmiddelenprogramma	
	1	Bilaterale betrekkingen	
	2	Economische expansie	
52		Directie-generaal Consulaire Zaken	
	0	Werkingskosten	
	2	Humanitaire hulp	
53		Directie-generaal Multilaterale Zaken en Mondialisering	
	1	Multilaterale betrekkingen	
	2	Wetenschapsbeleid	
	3	Samenwerking	
	4	Humanitaire hulp	
	5	Bilaterale bijstand	
54		Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking	
	0	Bestaansmiddelenprogramma	
	1	Landenprogramma's	
	2	Initiatieven van de civiele maatschappij	
	3	Multilaterale samenwerking	
	4	Private sector programma's	
	5	Humanitaire programma's	
55		Directie-generaal Coördinatie en Europese Zaken	
	1	Europese betrekkingen	

31.12.2015

duizend EUR)	Vastlegging (in duizend EUR)	Krediet in vereffening (in duizend EUR)	Vereffening (in duizend EUR)
4.484	4.404	4.484	4.277
4.482	3.587	4.842	3.408
2	2	2	2
31	28	31	28
87.840	83.253	86.792	80.703
87.840	83.253	86.792	80.703
11.497	10.505	12.169	11.052
1.543	1.472	1.924	1.863
548	482	604	380
130	129	135	116
903	736	904	811
2.347	1.863	2.351	1.977
863	832	1.068	850
5.163	4.991	5.183	5.056
188.220	182.978	172.797	156.491
164.924	160.354	160.773	146.061
23.296	22.624	12.024	10.431
1.964	1.919	1.983	1.884
5	0	100	58
1.959	1.919	1.883	1.827
30.872	12.010	22.923	17.411
8	3	8	3
191	160	216	184
30.673	11.846	22.699	17.223
184	163	235	113
0	0	50	3
184	163	185	110
174.236	161.658	172.930	163.720
159.168	154.516	159.098	154.516
4.604	4.439	4.604	4.439
340	318	360	307
5.000	2.385	5.000	4.457
5.124	0	3.868	0
1.235.661	1.023.640	1.222.932	1.023.292
3.989	2.310	3.789	1.683
397.970	263.047	360.115	239.804
107.797	103.731	267.273	234.412
291.726	239.674	394.398	355.671
166.600	164.230	47.357	42.233
267.579	250.648	150.000	149.489
215	116	236	216
215	116	236	216
1.740.047	**1.484.262**	**1.702.356**	**1.462.598**

2. DE DIENSTVERLENING

1. Protocol

De diplomatieke gemeenschap in België is omvangrijk. Ons land telde eind 2015 maar liefst 283 diplomatieke zendingen (187 ambassades, 55 diplomatieke vertegenwoordigingen bij de EU en 41 diplomatieke vertegenwoordigingen bij de NAVO). In België zetelen eveneens 120 internationale instellingen, waarvan de meeste in Brussel. De directie Protocol (P) ziet erop toe dat de zetelakkoorden met die instellingen correct worden toegepast.

Voorrechten en immuniteiten

Er zijn ongeveer 21.500 speciale identiteitskaarten uitgereikt aan de personeelsleden van de diplomatieke zendingen en de internationale instellingen, en aan hun familieleden.
De directie Protocol werkte mee aan de wijziging van de wet inzake het bijhouden van de bevolkingsregisters, om een register uit te bouwen waarin alle houders van een speciale identiteitskaart zijn opgenomen.
Er werd een workshop gehouden door het Protocol, de federale politie en de parketten over het thema immuniteiten en openbare orde. Daaruit is een werkgroep ontstaan die een vademecum moet opstellen voor politieagenten en parketten.
De reglementering over het statuut van het dienstpersoneel is gewijzigd om misbruiken te voorkomen en een strikte toepassing van de arbeids- en socialezekerheidswetten mogelijk te maken.

Bezoeken van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en veiligheid van diplomatieke zendingen

Een aanzienlijk aantal buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders komt jaarlijks naar ons land voor bilaterale contacten of om deel te nemen aan vergaderingen bij de Europese instellingen, de NAVO of andere internationale instellingen. De directie Protocol speelt een belangrijke rol bij de communicatiedoorstroming tussen de diplomatieke posten en de betrokken Belgische diensten, waaronder de veiligheidsdiensten.
In 2015 waren er twee uitgaande staatsbezoeken van ons vorstenpaar naar China en Polen, en één inkomend staatsbezoek (de president van Turkije). Eerste minister van China, Li Keqiang, bracht een officieel bezoek aan ons land.
De hiernavolgende hoogwaardigheidsbekleders brachten eveneens een werkbezoek aan ons land: secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, vicepresident van de Verenigde Staten, Joe Biden, secretaris-generaal van de OESO, Angel Gurria, secretaris-generaal van de Raad van Europa, Thornbjorn Jagland, en de Oecumenische patriarch van Constantinopel, Bartholomeus.
De directie Protocol was actief betrokken bij de herdenkingsplechtigheden rond de 200e verjaardag van de Slag van Waterloo in 1815.
Ze coördineert eveneens, in samenwerking met het crisiscentrum (S1.1) van de FOD Binnenlandse Zaken en de Raad van de Europese Unie, een deel van de logistieke en veiligheidsaspecten van de Europese toppen van staatshoofden en regeringsleiders. In 2015 vonden 13 topontmoetingen plaats.
Voorts vervult ze een intermediaire rol bij de beveiliging van de buitenlandse diplomatieke missies en de internationale instellingen. Zij staat in nauw contact met het crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken, waar een maandelijkse coördinatievergadering plaatsvindt die gewijd is aan de veiligheid van de buitenlandse diplomatieke missies.
Aanvragen voor bijzondere veiligheidsmaatregelen en klachten inzake de bescherming van buitenlandse diplomatieke zendingen worden via de directie Protocol doorgestuurd naar het crisiscentrum van de FOD Binnenlandse Zaken. In 2015 werden 303 veiligheidsdossiers behandeld.

Adel en Ridderorden

De dienst Adel (P4.1) verzorgde het secretariaat van de Consultatieve Commissie voor het toekennen van adellijke gunsten en eretekens van hoge graad. De dienst volgde eveneens de werkzaamheden van de Raad van Adel. Er werden 341 attesten van adeldom afgegeven.
De dienst Ridderorden (P4.2) was nauw betrokken bij de verschillende staatsbezoeken en prinselijke economische zendingen naar Canada, Abu Dhabi en Qatar.

Egmontpaleis, Conferentiecentrum en Hertoginnedal

In 2015 vonden 484 activiteiten plaats in de verschillende locaties samen. Het Egmontpaleis organiseerde er 403, waarvan 47 tegen betaling en 20 gratis. Hertoginnedal nam er 80 voor zijn rekening, waarvan 21 tegen betaling en 35 gratis. Dat is een toename van 158 tegenover 2014.
De inkomsten zijn dus fors omhooggegaan, wat de FOD ademruimte geeft voor bepaalde uitgaven voor onderhoud, renovatie en technische modernisering.
De minister en de directies-generaal organiseerden talrijke activiteiten. Zoals bilaterale gesprekken, de uitreiking van onderscheidingen, officiële diners, internationale of interdepartementale conferenties, de ontvangst van staatshoofden en buitenlandse ministers, hoge vertegenwoordigers van internationale instellingen en vertegenwoordigers uit de economische wereld.

De Administratieve Dienst met Boekhoudkundige Autonomie (ADBA) CCEgmont organiseert voormelde te betalen activiteiten. Hij verhuurt de locaties aan grote Belgische en internationale bedrijven en aan internationale instellingen. De buitenlandse ambassades kunnen alleen Hertoginnedal afhuren.

2. DE DIENSTVERLENING

2. Interministerieel Comité voor het Zetelbeleid (ICZ)

Het ICZ is bevoegd voor de tenuitvoerlegging van het onthaalbeleid van de Belgische regering ten aanzien van de internationale gouvernementele organisaties. Dat beleid omvat twee grote onderdelen: enerzijds, de naleving door België van zijn internationaalrechtelijke verplichtingen tegenover de internationale organisaties en, anderzijds, het eigenlijke onthaal, namelijk het geheel van acties die België aantrekkelijker kunnen maken als vestigingsplaats voor de internationale organisaties.

SHAPE

Zoals in 2014 heeft het ICZ zich ook in 2015 ingespannen om de goede relaties met SHAPE te bestendigen. Het voornaamste SHAPE-dossier in 2015 was de tenuitvoerlegging van het *Garrison Support Agreement* (GSA) tussen België en SHAPE, dat van kracht werd op 1 september 2014. Rekening houdend met moeilijkheden voor de betrokken departementen bij het ten laste nemen van de kosten van de *host nation support* heeft de Ministerraad van 18 december 2015 opdracht gegeven aan een werkgroep om een voorstel uit te werken voor de planning en het beheer van de kredieten en projecten waarvoor de federale staat optreedt als *host nation* ten gunste van de internationale organisaties. Het dossier van de heropbouw van de Belgische sectie van de internationale SHAPE-school boekte een aanzienlijke vooruitgang tijdens de Ministerraad van 18 december 2015. Er werd beslist toe te treden tot het project.

Europese instellingen

Wat de Europese instellingen betreft, trad het ICZ voornamelijk op in de volgende domeinen: de veiligheid, de bouw van Europese scholen, de toegang tot het Belgische grondgebied en onroerende fiscaliteit. Gelukkig kon het jaar 2015 worden afgesloten met een officieel engagement van de federale regering om, voor het schooljaar 2019-2020, een vijfde Europese school ter beschikking te stellen.

Zetelakkoorden

Tot slot heeft ICZ, zoals steeds, eveneens veel tijd en inspanningen besteed aan zijn basisopdracht, namelijk de onderhandeling van de zetelakkoorden.

2. DE DIENSTVERLENING

3. Consulaire zaken

De opdracht van de directie-generaal Consulaire Zaken bestaat uit het aanbieden van een goede, snelle, kwaliteitsvolle consulaire dienstverlening, zowel aan de Belgen (bv. inzake paspoortafgifte, bijstand aan Belgen in het buitenland, verlijden van akten van de burgerlijke stand en nationaliteit) als aan buitenlanders (bv. visumafgifte). De directie-generaal bestaat uit 5 directies: C1 staat in voor bijstand aan Belgen en internationale gerechtelijke samenwerking, C2 laat zich in met reis- en identiteitsdocumenten, C3 verzorgt bijstand inzake familierecht, superviseert de posten inzake akten van burgerlijke stand, nationaliteit of notariaat, beheert de consulaire bevolkingsregisters, legaliseert vreemde documenten voor het buitenland en organiseert de deelname aan de federale verkiezingen van de Belgen in het buitenland. C4 staat in voor de coördinatie, dienstverlening, regelgeving, monitoring en projecten van het visumbeleid en C5 ten slotte is verantwoordelijk voor het externe internationale beleid inzake migratie en asiel.

Travellersonline, ik registreer me!

Bijstand aan Belgen in het buitenland na terroristische aanslagen

De dienst Bijstand (C1.1) heeft ook in 2015 de meest uiteenlopende dossiers behandeld van Belgen in nood. Het betreft onder meer dossiers kinderontvoering, gedetineerden, rechtshulpverzoeken aan buitenlandse autoriteiten, hulp bij het opsporen van vermiste personen en bijstand aan Belgen in ernstige moeilijkheden.
Maar 2015 zal toch vooral in het geheugen gegrift blijven als het jaar van de opeenvolgende terroristische aanslagen.
Zowel bij de aanslagen in Mali (maart en november), Tunesië (maart en juni) en Parijs (november) waren hotels, restaurants, feestzalen of musea het doelwit. Helaas vielen er bij deze aanslagen ook steeds Belgische slachtoffers te betreuren.
In deze dossiers wordt steeds zij aan zij samengewerkt met het crisiscentrum. Beide diensten volgen de toestand in ware tijd op, in nauwe samenwerking met de betrokken ambassades en consulaten. Zodra het duidelijk wordt dat er Belgen onder de slachtoffers zijn, is het van het grootste belang om de families zo snel en zo correct mogelijk te laten inlichten. De lokale politie en de dienst Slachtofferopvang worden dan gevraagd om persoonlijk de getroffen families op de hoogte te brengen. De laatste jaren is dat vooral een wedren tegen de tijd. Nieuwe communicatiemiddelen maken inderdaad dat de familie het slechte nieuws soms reeds vernomen heeft via andere kanalen.
Terwijl het crisiscentrum iedere aanslag in zijn totaliteit benadert, ligt de nadruk bij de dienst Bijstand steeds op de individuele opvolging van ieder slachtoffer en op persoonlijke begeleiding van de familieleden in België. Om die reden vraagt de dienst samen met het crisiscentrum soms aan de consuls of vertegenwoordigers op post om zo snel mogelijk naar de plaats van de aanslag af te reizen. Zo vertrokken onze collega's van de ambassade in Tunis al naar Sousse terwijl de aanslag nog bezig was. Hun opvallende aanwezigheid, herkenbaar door fluohesjes met de Belgische vlag, werd door de Belgen en andere Europeanen zeer geapprecieerd en stelde de dienst Bijstand in staat de ongeruste families in België snel en correct te informeren.
Tot slot faciliteerde de nieuwe registratiewebsite Travellers Online de dienstverlening; Belgen kunnen nu makkelijk en kosteloos laten weten dat ze op reis vertrekken.
Uit de feedback van het publiek blijkt dat de dienst Bijstand ook in 2015 het verschil gemaakt heeft.

Kids-ID beschikbaar in onze posten

Kids-ID voor de Belgische kinderen in het buitenland

De Belgische ambassades en beroepsconsulaten geven sinds 1 oktober 2015 kids-ID's af aan Belgische kinderen onder de 12 jaar die bij hen ingeschreven zijn. Die kids-ID's zijn geldige identiteits- en reisdocumenten voor de lidstaten van de Europese Unie, alsook voor een aantal bestemmingen buiten de EU. Als de certificaten op de kids-ID geactiveerd zijn, kunnen kinderen vanaf 6 jaar zich met die kaart via internet op een internationaal aanvaarde en beveiligde wijze identificeren.
Aan de kids-ID is ook een dienst Hallo ouders verbonden: op de kids-ID staat een telefoonnummer (+32 78 150350), dat 24/24 uur en 7/7 dagen bereikbaar is. Als het kind verloren loopt en zijn kids-ID bij zich heeft, kan elke persoon die het vindt, gemakkelijk zijn ouders of vertrouwenspersonen contacteren dankzij een cascadesysteem van telefoonnummers.

Nieuwe applicatie voor paspoortaanvragen

De applicatie Belpas, die ontwikkeld werd om in de Belgische gemeenten en provincies de paspoortaanvragen te behandelen en elektronisch door te sturen naar de producent, heeft haar gebruiksgemak en gebruiksvriendelijkheid bewezen. Sinds de ingebruikname van die applicatie werden er in België al meer dan 1.000.000 paspoortaanvragen mee behandeld.
In 2015 werd een Belpas-versie ontwikkeld voor de Belgische ambassades en beroepsconsulaten, die de huidige paspoortmodule in ConsuNet moet vervangen. In het vierde kwartaal van 2015 werd een proeffase opgestart in Barcelona. Daarna werd begonnen met de uitrol in enkele Belgische beroepsposten binnen en buiten Europa. In 2016 zullen de overige posten uitgerust worden met de nieuwe verbeterde applicatie.

Strijd tegen terrorisme

Naar aanleiding van de terroristische aanslagen in Frankrijk en de politieoperaties in België van begin 2015 besliste de Ministerraad op 16 januari om een aantal maatregelen te nemen om de strijd tegen het terrorisme op te voeren. Eén van die maatregelen beoogde de afgifte van identiteitskaarten en paspoorten te weigeren of afgegeven identiteitskaarten en paspoorten in te trekken als de betrokken persoon een risico vormt voor de openbare orde of de openbare veiligheid.
Voor wat de paspoorten betreft, werd het Consulair Wetboek in die zin gewijzigd. Ook werd er een informatieuitwisselingsprocedure op het getouw gezet met de veiligheidsdiensten (Coördinatieorgaan voor de Dreigingsanalyse, OCAD) en de parketten voor het melden van personen die geen paspoort mogen krijgen of van wie het paspoort ongeldig verklaard moet worden.
Sinds begin 2015 werden er 312 *Foreign Terrorist Fighters* (FTF's) op Passban geplaatst op vraag van het parket, OCAD of een andere bevoegde dienst. Er werden 198 paspoorten ingetrokken.

Overdracht archief neergelegde akten aan Stad Brussel

Op basis van een wet van 14 juli 1966 konden landgenoten sommige in het buitenland opgemaakte akten van de burgerlijke stand in de archieven van onze FOD neerleggen. Dat had het voordeel dat ze hier dan een rechtsgeldig afschrift van die neergelegde documenten konden verkrijgen, wat in de plaats van opmaak moeilijk of onmogelijk kon zijn. Het archief bevat nu ongeveer 350.000 documenten.
Een wijziging van het Burgerlijk Wetboek laat sedert kort evenwel toe dat de in het buitenland opgemaakte akten kunnen overgeschreven worden in een Belgische gemeente. Het nut van deze neerlegging – een correcte bewaring van het oorspronkelijke document – is dus verdwenen.
De wet van 13 december 2015 schaft dus de mogelijkheid van de neerlegging af; tegelijk werd het archief van de neergelegde akten overgedragen aan de stad Brussel. De dienst Burgerlijke Stand van Brussel kan de nodige afschriften of uittreksels van de neergelegde akten afgeven.

VIS nu ook een realiteit in de Europese posten

VIS *(Visa Information System)*

Het VIS is een Europees project waarbij alle lidstaten biometrische visa afgeven én die biometrische gegevens invoeren in de Europese VIS-databank (*Visa Information System*).
Het doel is de uitwisseling van visumgegevens tussen Europese lidstaten te bevorderen waardoor *visa shopping* afneemt, de strijd tegen illegale immigratie verscherpt en de grenscontrole efficiënter wordt. Elke lidstaat is verplicht in de visumposten (95 voor België) het nodige materiaal te installeren voor afname van vingerafdrukken en digitale foto's (bevoegdheid FOD Buitenlandse Zaken). Er moeten softwarecomponenten ontwikkeld worden om de communicatie tussen de nationale visumprogramma's en de VIS-databank te verzekeren (bevoegdheid FOD Binnenlandse Zaken).
Wereldwijd werd het VIS eind november in alle diplomatieke en consulaire posten van alle lidstaten ontplooid. Het VIS werd sinds 2011 geleidelijk gelanceerd op vooraf bepaalde data in de verschillende regio's.
Op 11 oktober 2011 werd het VIS officieel opgestart (*Go Live*) in de eerste regio: Noord-Afrika. In de periode 2012-2014 werden 15 bijkomende regio's ontplooid: Midden-Oosten (10 mei 2012), de Golfstaten (2 oktober 2012), West- en Centraal-Afrika (14 maart 2013), Oost- en Zuid-Afrika (6 juni 2013), Zuid-Amerika (5 september 2013), Zuidoost-Azië, voormalige Sovjetlanden en Palestijnse Gebieden (14 november 2013), Noord- en Centraal-Amerika, de Caraïben en Oceanië (15 mei 2014), de Westelijke Balkan en Turkije (25 september 2014).
In 2015 werden volgende laatste 7 regio's uitgerust: Oostelijke EU-buurlanden (23 juni 2015), Rusland (14 september 2015), China, Japan en buurlanden (12 oktober 2015), India, Pakistan en buurlanden (02 november 2015), Europese microstaten (20 november 2015), Ierland en VK (20 november 2015) en Schengen-lidstaten (20 november 2015).
De grensposten (13 voor België) van alle lidstaten zijn sinds eind februari 2016 eveneens operationeel.
Stand van zaken wat België betreft: het volledige buitenlandse postennetwerk is uitgerust en het VIS is ontplooid in alle regio's op al onze diplomatieke en consulaire posten. De applicatie, die nu al volledig voldoet aan het VIS, wordt constant bijgewerkt om conform te blijven aan de nieuwe richtlijnen en aanpassingen, maar ook om het comfort van onze personeelsleden te verhogen.
Voor de opstart van het VIS in één van de regio's voorzag het Europees project Buitengrenzen eerst in een regionale opleiding ter plaatse, zodat zowel visumagenten als lokaal personeel (loketbeambten) voldoende kennis hebben van de nieuwe functionaliteiten van het programma die nodig zijn om te werken volgens de VIS-normen. Naast de ploeg van de directie Visa (C4) en ICT reisden ook een collega van de Dienst Vreemdelingenzaken en de federale politie mee. Deze uitgebreide conferentie zorgde telkens weer voor een interessante invalshoek voor het aanwezige publiek.
Nu de volledige ontplooiing van het VIS rond is en de gebruikers al wat vertrouwd zijn met de afname van vingerafdrukken en het gebruik van de VIS-functionaliteiten in het programma, zal C4 zich nog meer toeleggen op de monitoring van de toepassing ervan in de diplomatieke en consulaire posten.

Migratie, asiel en strijd tegen mensenhandel

De directie Asiel, Migratie en Strijd tegen Mensenhandel (C5) wordt geleid door de Speciaal Gezant voor asiel en migratie. In die functie treedt hij op als de contactpersoon tussen de diverse actoren van het Belgische migratiebeleid.

Hoofdactiviteiten in 2015
C5 organiseerde in die periode talrijke interne en externe contacten met andere directies, federale en internationale instanties die mee bevoegd zijn voor migratie en asiel, zoals de verschillende directies-generaal op onze FOD, de permanente vertegenwoordiging bij de EU en bij de VN in Genève, de beleidscellen, de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), Fedasil, de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en de UNHCR (Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen).
Daarnaast werkte de directie actief mee aan het initiatief van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Theo Francken, om de terugkeer van illegale migranten te vergroten.
De directie had eveneens een belangrijke rol in het vinden van een antwoord op de EU- migratiecrisis die in 2015 brandend actueel was en dat voor de komende jaren nog zal blijven. C5 was actief betrokken in de voorbereidingen van de top van Valletta over migratie die de EU en Afrikaanse landen samenbrachten om in een geest van partnerschap te werken aan gezamenlijke oplossingen voor gemeenschappelijke problemen rond migratie.
Tijdens deze top werd een akkoord gevonden over een politieke verklaring en een actieplan die door de staats- en regeringsleiders officieel werden

goedgekeurd. In de teksten werd een evenwicht gevonden tussen Europese engagementen op het vlak van legale migratie en Afrikaanse engagementen op het vlak van terugkeer en readmissie van irreguliere migranten.
Daarnaast werd ook het 'EU-noodtrustfonds voor stabiliteit met het oog op de aanpak van de diepere oorzaken van illegale migratie en ontheemding in Afrika' opgericht, waarbij de EU-lidstaten extra financiële middelen ter beschikking stellen van de Afrikaanse landen om de grondoorzaken van migratie aan te pakken. Met een bijdrage van 10 miljoen euro behoort België meteen tot de belangrijkste donoren van dit fonds.
Ook op het internationale niveau was C5 aanwezig. Ze was de draaischijf in de voorbereiding van het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling, dat in 2015 in Istanbul plaatsvond en waar België vertegenwoordigd werd door vicepremier en minister van Ontwikkelingssamenwerking, Alexander De Croo.

3. HET BELEID

1. België in de wereld: bilaterale activiteiten

De directie-generaal Bilaterale Zaken (DGB) heeft als missie de belangen van België te verdedigen in de directe relaties (ook wel bilaterale relaties genoemd) met andere landen in de wereld. De DGB vervult deze opdracht op zeer diverse wijze, zoals de verdediging en bevordering van waarden en principes waarop België gefundeerd is, zoals democratie, mensenrechten en de rechtsstaat, en de uitbouw van sterke wederzijdse harmonische relaties tussen haar en de andere landen. Verder gaat bijzondere aandacht uit naar de Belgische economische belangen, overleg met andere federale actoren, de gewesten, de economische wereld en andere Belgische partners, alsook de bijdrage aan de formulering van het beleid van België op het vlak van de Europese Unie en op multilateraal vlak, en ondersteuning van dit beleid via bilaterale weg. De DGB was in 2015 continu in de weer met het verdedigen van de Belgische belangen, zowel in de betrekkingen die België onderhoudt met andere landen als via de steun die onze FOD kan geven aan Belgische economische spelers wanneer ze proberen buitenlandse markten te veroveren. Het is belangrijk op te merken dat het Belgische diplomatieke en consulaire netwerk in het buitenland de nodige steun verleent aan onze inspanningen.

Buurlanden (B1.0)

België was in 2015 voorzitter van de Benelux)

In dat verband ging de aandacht heel speciaal uit naar onze buurlanden. De dienst Buurlanden (B1.0) heeft het Belgische voorzitterschap van de Benelux, waar veiligheid, duurzame mobiliteit en energie centraal stonden, gestimuleerd en gecoördineerd. Op de top van de Benelux-regeringsleiders in Brussel werd een actieplan voor banen en groei aangenomen. De samenwerking in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) werd voortgezet, met name op de vergadering van de gezamenlijke Belgisch-Luxemburgse ministerraad (Gaichel). Ook onze betrekkingen met Nederland waren intens, getuige de 3e editie van het intergouvernementele Thalassa-overleg. De Belgisch-Britse betrekkingen van hun kant stonden in het teken van twee grootse herdenkingsmomenten: 200 jaar Slag van Waterloo, bijgewoond door prins Charles en zijn echtgenote Camilla en de 100e verjaardag van de executie van Edith Cavell, opgeluisterd door de Britse prinses Anne en door prinses Astrid. Belangrijke gebeurtenissen in onze betrekkingen met Frankrijk waren het bezoek van premier Manuel Valls aan Brussel en de deelname van premier Charles Michel aan het huldebetoon in het Elysée aan de passagiers van de Thalys die een terreuraanslag hadden verijdeld. Duitsland van zijn kant ontving een delegatie van Belgische ministers en experts onder leiding van koning Filip, die zich meer vertrouwd kwamen maken met het Duitse model van alternerend leren.

West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1)

De DGB maakte in 2015 eveneens werk van de Belgische betrekkingen met de andere westerse landen. De dienst West-Europa, Centraal-Europa en Noord-Amerika (B1.1) bereidde het staatsbezoek mee voor dat koning Filip en koningin Mathilde brachten aan Polen, vergezeld van minister Didier Reynders, staatssecretaris Pieter De Crem en vijf ministers-presidenten. B1.1 hielp ook mee aan de organisatie van het bezoek van ons koningspaar aan Denemarken, voor de 75e verjaardag van koningin Margareta, en aan dat van de Heilige Stoel. B1.1 bereidde de audiënties voor die koning Filip verleende aan het staatshoofd van Bulgarije, Rosen Plevneliev, en dat van Slovenië, Borut Pahor. De

Belgisch-Zwitserse betrekkingen stonden in het teken van de herdenking in Sierre (Zwitserland), bijgewoond door de presidente van de Zwitserse Confederatie en premier Charles Michel, van het vreselijke ongeval in 2012. Wat Amerika betreft werkte de dienst aan de voorbereiding van de economische missie naar het westen van Canada (Vancouver en Calgary) door prinses Astrid. B1.1 hielp het afgelopen jaar ook mee de talrijke bezoeken voorbereiden van minister Didier Reynders aan zijn Europese ambtgenoten (Slovenië, Griekenland, Bulgarije, Baltische staten ...), alsook de analoge ontmoetingen in Brussel. Staatssecretaris Pieter De Crem van zijn kant ging naar Sofia, ook naar Boedapest, waar hij onder meer aanwezig was op de lancering van de zakenclub Belgabiz.

Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië (B1.2)

Europalia Turkije

De dienst Oost- en Zuidoost-Europa en Centraal-Azië (B1.2) bleef in 2015 zijn aandacht richten op de crisis in Oekraïne. Minister Reynders, die er één van zijn prioriteiten van had gemaakt tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa 2014-2015, ging er met zijn Benelux-collega's naartoe. Hij pleitte er toen voor de hervormingen voort te zetten en de akkoorden van Minsk uit te voeren en verzekerde andermaal dat België de territoriale integriteit van Oekraïne steunt. Voorts had in 2015 politiek overleg plaats met Wit-Rusland, voor het eerst in vijf jaar. B1.2 maakte ook werk van de voorbereiding van het staatsbezoek van president Erdogan in oktober, die bij die gelegenheid Europalia Turkije officieel opende. Tijdens dat eerste Turkse staatsbezoek aan België betuigde ons land andermaal zijn steun aan de voortzetting van de toetredingsonderhandelingen met Turkije en wees het op de noodzaak door te gaan met de hervormingen. Ook naar de Kaukasus en Centraal-Azië gaat de aandacht van B1.2 uit, gezien de uitdagingen op het vlak van economie en veiligheid waar die regio voor staat. Minister Reynders trok ook naar Armenië en Azerbeidzjan en ontmoette in Brussel zijn Oezbeekse en Georgische ambtgenoten. De dienst zag ook scherp toe op de inspanningen van de Balkanlanden inzake Europese integratie. Minister Reynders ging naar Tirana, Skopje, Sarajevo en Podgorica, waar hij de overheden aanspoorde door te gaan met hun hervormingen om de rechtstaat, de mensenrechten en de persvrijheid te bevorderen.

Midden-Oosten en Noord-Afrika (B1.3)

Ook in 2015 hield de DGB de ogen angstvallig gericht op de Arabische wereld. De dienst Midden-Oosten en Noord-Afrika ging volledig op in de Belgische voorbereiding van de internationale inspanningen om het Syrische conflict op te lossen. In dat verband steunt België het politieke proces opgestart onder VN-vlag, geeft het humanitaire hulp onder meer voor de opvang van vluchtelingen in Libanon, Jordanië en Turkije en neemt het deel aan de militaire operaties tegen IS. Dat waren ook de hoofdthema's van het bezoek van minister Reynders aan Jordanië. Anderzijds opende het nucleaire akkoord met Iran perspectieven voor dat land. Minister Reynders onderstreepte dat met een bezoek aan Teheran. Het Israëlisch-Arabische conflict bleef onze aandacht opeisen, zoals blijkt uit het voorgenomen bezoek van minister Reynders aan de regio eind 2015, dat echter moest worden uitgesteld. Anderzijds maakte hij van zijn contacten met Saudi-Arabië gebruik om met de leiders van dat land de mensenrechtenproblematiek aan te kaarten. Ook de economische missie van prinses Astrid aan Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten verdient aandacht. De bilaterale contacten met de Maghreblanden waren intens, zoals blijkt uit het bezoek van minister Reynders in mei aan Tunesië en het gezamenlijk bezoek aan Marokko, Algerije en Tunesië in september van minister van Binnenlandse Zaken Jan Jambon, minister van Defensie Steven Vandeput en staatssecretaris voor Migratie Theo Francken.

Afrika ten zuiden van de Sahara (B1.4)

Ook Afrika nam de DGB in 2015 ter harte. De dienst Afrika ten zuiden van de Sahara (B1.4) bereidde de bezoeken voor die minister Reynders en minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo brachten aan Rwanda, Burundi en de Democratische Republiek Congo (DRC). De dienst volgde de ontwikkelingen in Burundi op de voet, waar het mislukken van het verkiezingsproces het hele politieke systeem onderuit haalde, met schadelijke gevolgen voor de burgervrede en de economische toestand. In dat verband pleit België voor het respect voor de grondwet en de akkoorden van Arusha en voor het opstarten van een allesomvattende, inclusieve dialoog. Rwanda van zijn kant hervormde zijn grondwet om de president de kans te geven zich opnieuw verkiesbaar te stellen, wat veel vragen oproept. In de DRC spoort België de regering aan alles in het werk te stellen om parlements- en presidentsverkiezingen te organiseren, zoals voorgeschreven door de grondwet. Ten overstaan van de Sahel neemt België een voluntaristisch engagement, onder meer door zijn deelname aan

een Europese missie voor de training van Malinese strijdkrachten. Onze FOD zet een interdepartementale overlegstructuur op voor de Sahel en leidde diplomaten uit die regio op. Tot slot werkte B1.4 ook mee aan internationale projecten als de bescherming van natuurlijke rijkdommen, de Europese regelgeving inzake conflictmineralen en de bescherming van het Virungapark.

Zuid- en Oost-Azië, Oceanië (B1.5)

De dienst Zuid- en Oost-Azië, Oceanië (B1.5) organiseerde tal van bilaterale bezoeken en volgde de ontwikkelingen in China en India op de voet, alsook regionale kwesties (Zuid-Chinese Zee, opkomst radicale islam ...). Met de andere betrokken partijen bereidde de dienst het staatsbezoek voor van ons koningspaar in juni 2015 aan China, vergezeld door een grote delegatie zakenlui en mensen uit academische kringen. Voorts kwamen de Chinese premier Li Keqiang en vicepremier Liu Yandong naar België. Wat India betreft, zijn het bezoek van staatssecretaris De Crem aan dat land en de organisatie van een gemengde commissie BLEU-India het vermelden waard. Minister Reynders ontmoette eveneens zijn ambtgenoten uit Sri Lanka, Indonesië, Australië en Nieuw-Zeeland. De FOD maakte voort werk van het Afghanistandossier, onder meer door deel te nemen aan de Internationale Contactgroep en door een ontmoeting van minister Reynders met zijn Afghaanse ambtgenoot. B1.5 droeg voorts bij aan het succes van het bezoek van premier Charles Michel en vicepremier Kris Peeters in mei 2015 aan Japan. Ook de voorzitter van het directiecomité van onze FOD ging naar Japan, waar hij de aftrap gaf voor de herdenking van 150 jaar diplomatieke betrekkingen tussen België en Japan. De betrekkingen met Vietnam stonden in het teken van politiek overleg, een gemengde economische commissie en een ontmoeting tussen premiers Charles Michel en Nguyen Tan Dung.

Latijns-Amerika en de Caraïben (B1.6)

Latijns-Amerika, een strategische partner)

België kreeg in 2015 de kans de banden met een aantal Latijns-Amerikaanse landen aan te halen, een regio waar de dienst Latijns-Amerika en de Caraïben (B1.6) bevoegd voor is. Minister Reynders ging op zending naar Peru, Colombia en Panama, waar hij niet alleen politieke prominenten ontmoette, maar ook Belgische bedrijfsleiders en vertegenwoordigers van het middenveld. Voorts sprak hij in Brussel met meerdere Latijns-Amerikaanse ambtgenoten, zoals de Cubaan Bruno Rodriguez. Op de top tussen de Europese Unie en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische Landen (CELAC) in Brussel was er ook contact op hoog niveau. Koning Filip ontmoette tal van leiders uit die regio in de wereld tijdens een receptie die hun werd aangeboden op het koninklijk paleis. Premier Michel van zijn kant had een onderhoud met de Braziliaanse presidente Dilma Rousseff en de Haïtiaanse president Michel Joseph Martelly. Te vermelden valt eveneens dat B1.6 van nabij betrokken was in de voorbereiding en daarna de organisatie van zendingen naar Latijns-Amerika van diverse vooraanstaande politici van de federale, gemeenschaps- en gewestoverheden, zoals staatssecretaris Pieter De Crem, ministers-presidenten Rudy Demotte en Paul Magnette en Vlaams minister van Mobiliteit, Ben Weyts.

Financiële steun aan de export (B2)

De DGB ging in 2015 door met financiële steun te verlenen aan de export, waar de directie Financiële steun aan de export (B2) bevoegd voor is, die onder meer dienst doet als secretariaat van het Finexpo-comité. Dat comité kwam in 2015 9 keer samen om zich te buigen over de talrijke aanvragen van financiële steun van onze exporteurs. B2 heeft voorts een nieuwe steunmaatregel uitgewerkt voor ontwikkelingslanden, in de vorm van een schenking die kan worden verleend bij de levering van diensten die samenhangen met investeringsprojecten. B2 nam deel aan een evaluatiemissie naar Kenia, alsook aan de update van een OESO-regel over exportkredieten die overheidssteun genieten. In die nieuwe versie staan maatregelen in verband met intelligente elektrischenetwerken (*smart grids*) en steenkoolcentrales, die de samenhang moeten versterken tussen dit instrument en de al geleverde inspanningen om de klimaatopwarming tegen te gaan.

Verdediging van de economische belangen en bevordering van het imago van België (B3)

De directie Economische Belangen (B3) zette, samen met de bevoegde Belgische instanties, haar schouders onder de steunmaatregelen van de overheden voor de Belgische exporteurs en investeerders. Zo hielp B3 rechtstreeks de twee staatsbezoeken organiseren, met een economisch en academisch deel, die in 2015 plaatsvonden (China en Polen) en de twee prinselijke economische missies (Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten enerzijds en het westen van Canada anderzijds). Voorts beheerde B3 het imagobudget, waarmee talloze Belgische promotieacties op onze

posten konden worden gefinancierd. B3 ontwikkelde eveneens in samenwerking met het Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH) de app Trade4U, die Belgische bedrijven hun voordeel laat doen met informatie geleverd door onze diplomatieke en consulaire posten. Met de ondertekening van een akkoord ter vermijding van dubbele belasting met Rusland, versterkte B3 het normatieve kader waarin onze bedrijven in het buitenland opereren. B3 trad voor België op in het Kimberleyproces, waar in 2015 met name een kader werd gecreëerd dat de Centraal-Afrikaanse Republiek makkelijker in staat moet stellen profijt te halen uit zijn diamantproductie, ten bate van de uitdagingen waar dat land voor staat. B3 vertegenwoordigt België ook in het Initiatief inzake Transparanatie van Winningsindustrieën (EITI), waar ons land sinds juni 2015 zitting heeft in het uitvoerend comité. Tot slot coördineerde B3 de Belgische standpunten in het Raadgevend Comité inzake Markttoegang van de EU.

Internationaal transportbeleid (B3.4)

In 2015 behandelde de directie Internationaal Transportbeleid (B3.4) de aanvragen van vergunningen voor overvluchten en landingen van Belgische burgerlijke en militaire vliegtuigen in het buitenland, alsook de aanvragen van vergunningen voor buitenlandse overheidsvliegtuigen die officiële delegaties naar België brengen. De directie voerde ook de procedures uit die van toepassing zijn op Belgische of buitenlandse militaire vaartuigen en op vaartuigen die wetenschappelijk onderzoek verrichten. Ze hielp eveneens, samen met de FOD Mobiliteit en Transport, luchtvaartakkoorden onderhandelen (Thailand, Turkije, Ethiopië, Oman, de Seychellen, Egypte, Nigeria ...) en akkoorden voor wegtransport (Macedonië) en het bekrachtigingsproces van die akkoorden mee opvolgen. De directie houdt trouwens scherp in het oog of bepaalde zaken de Belgische belangen in de transportsector globaal genomen niet kunnen schaden. Er zijn akkoorden op een ad-hocbasis gesloten, met name een met China voor toeristenvluchten naar Europa, waar de luchthaven van Luik haar voordeel mee doet.

3. HET BELEID

2. België in de Europese Unie

De directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie is in België verantwoordelijk voor de voorbereiding, de bepaling, de vertegenwoordiging, de behartiging en de opvolging van het Europese beleid. Het Europese beleid van België wordt bepaald op de meer dan 250 jaarlijkse coördinatievergaderingen die de DGE met de federale departementen, de gemeenschappen en de gewesten houdt. Bedoeling? Tot een consensus komen en België met één stem laten spreken in Europa. De DGE onderhoudt ook talrijke contacten met buitenlandse gesprekpartners op Europees niveau. Ze luistert naar de vragen van burgers over Europa en biedt verschillende diensten en specifieke opleidingen aan en zet gerichte communicatieactiviteiten op.

Europese Zaken

De directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) kende in 2015 een ongemeen druk jaar. In de eerste jaarhelft bekleedde Letland, voor het eerst sinds zijn toetreding, het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (EU). Luxemburg stond de laatste zes maanden aan het roer. In totaal werden door de DGE niet minder dan 274 coördinatie- en overlegvergaderingen georganiseerd.

De Europese Unie moest in de loop van het jaar aan opeenvolgende crisissen het hoofd bieden en verkeerde in crisismodus. Dat vertaalde zich onder meer in een ongezien aantal bijzondere bijeenkomsten van de Europese staats- en regeringsleiders. Hieronder worden de meest in het oog springende dossiers en werven toegelicht:

Terrorismebestrijding

Aanslagen in Parijs

Met de aanslag op de redactie van het Franse satirische weekblad *Charlie Hebdo* op 7 januari werd de EU met haar interne kwetsbaarheid geconfronteerd. De informele Europese Raad van 12 februari keurde richtsnoeren goed ter versterking van de aanpak van de Unie en de lidstaten in de strijd tegen het terrorisme. Op 13 november werd de Europese Unie door nieuwe bloedige aanslagen in Parijs opgeschrikt. Daarop werd verder aan een versterking van de informatie-uitwisseling, via onder meer het Schengeninformatiesysteem (SIS II) en de relevante databanken (waaronder Europol), gewerkt. Ook een versterking van de samenwerking tussen de instanties bevoegd voor terrorismebestrijding kwam op de agenda. In het Europees Parlement werd uiteindelijk de politieke bereidheid gevonden om een Europees register van de gegevens van vliegtuigpassagiers (PNR) in het leven te roepen voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven en zware criminaliteit. Voorts werd besloten om van de systematische en gecoördineerde controles van de buitengrenzen werk te maken. De de-activering van wapens, de wetgeving inzake de controle op de verwerving en het bezit van vuurwapens en de financiering van het terrorisme zullen prioritair worden aangepakt. Voorts wordt op een versterking van de samenwerking met landen van Noord-Afrika en het Midden-Oosten, Turkije en de Westelijke Balkan ingezet.

Eurocrisis

Het voorjaar van 2015 stond in het teken van de perikelen met Griekenland, waarbij het verdere Griekse lidmaatschap van de Economische en Monetaire Unie (EMU) hardop in vraag werd gesteld. De Griekse regering onder leiding van Alexis Tsipras zat op ramkoers met de Eurogroep over de voorwaarden verbonden aan bijkomende financiële ondersteuning van de Griekse banken. Athene verzette zich tegen een verdere bezuinigingskoers en ingrijpende hervormingen. In juli werd uiteindelijk toch een bijkomend steunpakket voor Griekenland vrijgegeven, op voorwaarde dat de noodzakelijke hervormingskoers zou worden voortgezet. Het vertrek van Griekenland uit de Eurozone (Grexit) werd op de valreep vermeden.

Migratievraagstuk

De zomer vormde het begin van een nooit eerder geziene instroom van migranten, hoofdzakelijk vluchtelingen uit Syrië en Irak, door het aanslepende oorlogsgeweld. De druk op de lidstaten aan de buitengrenzen werd te groot. Het Dublinsysteem, dat de verantwoordelijkheid voor de behandeling van de asielaanvraag bij het land van binnenkomst legt, werd niet langer volledig toegepast. De lidstaten reageerden in verspreide slagorde.

De Europese leiders investeerden heel wat politiek kapitaal om tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. Er was geen pasklare oplossing voorhanden, een Europese aanpak was echter onontbeerlijk. Een beslissing tot herplaatsing van 120.000 asielzoekers in ruil voor een correcte opvang door Italië en Griekenland, werd in september noodgedwongen met gekwalificeerde meerderheid doorgedrukt. Tegelijkertijd werd de nadruk gelegd op een effectieve terugkeer van die migranten die geen aanspraak op internationale bescherming kunnen maken. De tenuitvoerlegging van de herplaatsingsbesluiten en het zogenaamde hotspot-concept (centra in Italië en Griekenland voor de registratie, identificatie en opvang van migranten) bleef door een discussie over 'solidariteit versus verantwoordelijkheid' gegijzeld. De tenuitvoerlegging bleef onder de verwachtingen, de problemen blijven acuut. De druk op de landen van bestemming neemt dermate toe dat het Schengensysteem dreigt uiteen te vallen.

Tegelijkertijd groeide het besef dat een geïntegreerd beheerssysteem voor de buitengrenzen van de Unie noodzakelijk is om die laatste beter te beschermen. Op 15 december legde de Commissie een ambitieus pakket van voorstellen neer, waaronder een verregaand en dus niet onomstreden voorstel tot oprichting van een Europese Grens- en Kustwacht (met name soevereiniteitsoverdracht) met de versterking van het mandaat van het Europees Agentschap voor het beheer van de operationele samenwerking aan de buitengrenzen (Frontex). Daarnaast zal ook de Schengen-Grenscode worden geamendeerd om een systematische controle van iedereen (en dus ook van EU-onderdanen) aan de buitengrenzen mogelijk te maken.

Veel aandacht ging ook uit naar de samenwerking met de landen van herkomst en de transitlanden om de migratiestroom tot staan te brengen. In Valletta werd in november een topbijeenkomst met de Afrikaanse staatshoofden en regeringsleiders georganiseerd.

Met Turkije werd een gemeenschappelijk actieplan opgesteld om enerzijds de opvang van Syrische vluchtelingen in Turkije te verbeteren en anderzijds Turkije te helpen in de strijd tegen de illegale immigratie vanop zijn grondgebied. Turkije beloofde het terugnameakkoord correct uit te voeren. De EU zal van haar kant met een steunpakket ten belope van 3 miljard euro over twee jaar bijdragen. Een succesvolle uitvoering van het actieplan moet bijdragen tot een snellere voltooiing van het stappenplan voor visumliberalisering. In de toekomst zullen regelmatig topbijeenkomsten met partner Turkije worden georganiseerd. Er ontstond ook een hernieuwde aandacht voor de dialoog met Turkije in het kader van de toetredingsonderhandelingen, zonder evenwel aan de gemaakte afspraken inzake conditionaliteit en het onderhandelingskader te raken.

Britse lidmaatschap van de Europese Unie

Na zijn verkiezingsoverwinning in mei stuurde de Britse eerste minister David Cameron aan op een snelle start van het debat over een nieuwe regeling voor het Verenigd Koninkrijk in een hervormde Europese Unie. Premier Cameron wou reeds in 2016 het door hem beloofde in/uit-referendum over het Britse lidmaatschap van de EU organiseren. Op 10 november stuurde hij een brief met de officiële Britse verzuchtingen naar de voorzitter van de Europese Raad, Donald Tusk. Daarop werd een bilaterale overlegronde georganiseerd tussen de individuele lidstaten en de Europese instellingen om een eerste respons en opmerkingen in kaart te brengen. Op 7 december vatte de voorzitter van de Europese Raad Tusk zijn bevindingen beknopt in een brief samen. Hij stelde enerzijds vast dat tot dusver 'goede vorderingen' waren gemaakt maar erkende anderzijds dat er nog substantiële politieke meningsverschillen bestaan, in het bijzonder inzake 'sociale uitkeringen' en 'vrij verkeer'. Op de Europese Raad van december vond daarover een eerste gedachtewisseling plaats. Concrete beslissingen werden naar 2016 doorgeschoven.

Investeringsbeleid

Hoger geschetste uitdagingen weerhielden de Europese Unie er niet van om tijdens het jaar 2015 ook betekenisvolle vooruitgang te boeken. Het Europees Fonds voor Strategische Investeringen (EFSI) werd definitief gelanceerd en vormt een belangrijke pijler van het Europese groei- en tewerkstellingsbeleid, zoals in het Juncker-plan wordt uitgestippeld.

Verdieping van de Economische en Monetaire Unie (EMU)

Eind juni werd in het zogenaamde Verslag van de vijf voorzitters door Commissievoorzitter Juncker, in nauwe samenwerking met de voorzitter van de Europese Raad Tusk, Eurogroep-voorzitter Dijsselbloem, de gouverneur van de Europese Centrale Bank Draghi en Europees Parlementsvoorzitter Schulz, een plan ter verdieping van de Economische en Monetaire Unie geschetst. Om een vlotte werking van de monetaire unie te verzekeren en om de lidstaten beter voor te bereiden op de aanpassingen die gepaard gaan met de mondiale uitdagingen, is een versterking noodzakelijk.
In een eerste fase (tot en met 30 juni 2017) zouden de EU-instellingen en lidstaten van de eurozone op bestaande instrumenten voortbouwen en zo goed mogelijk van de bestaande verdragen gebruikmaken. In de tweede fase, gericht op de voltooiing van de EMU, zouden verdergaande, concrete maatregelen worden overeengekomen. Concreet pleit men voor vooruitgang op vier terreinen:
(1) de economische unie met nadruk op convergentie, welvaart en sociale samenhang
(2) de financiële unie: voltooiing van de bankenunie en oprichting van de kapitaalmarktenunie
(3) een begrotingsunie: zorgen voor een deugdelijk en geïntegreerd begrotingsbeleid
(4) democratische verantwoordingsplicht, legitimiteit en institutionele versterking
Eind oktober stelde de Commissie alvast een eerste pakket van maatregelen voor met een nieuwe aanpak van het Europese Semester, onder meer via een versterkte democratische dialoog en een verder verbeterd economisch bestuur. Eind november volgde een voorstel voor een Europese depositogarantieregeling (EDIS), als derde pijler van de bankenunie, naast het gemeenschappelijk toezichtmechanisme en het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme.

De energie-unie

In 2015 ging ook heel wat aandacht uit naar het vastleggen van de Belgische houding inzake de energie-unie, die door de Europese Raad in maart werd gelanceerd. Met de energie-unie wenst de EU een toekomstgericht klimaatbeleid op te bouwen, op basis van de kaderstrategie van de Commissie met vijf onderling nauw samenhangende en elkaar versterkende dimensies (energiezekerheid, solidariteit en vertrouwen; een volledig geïntegreerde Europese energiemarkt; energie-efficiëntie als bijdrage aan de matiging van de vraag; het koolstofvrij maken van de economie; en onderzoek, innovatie en concurrentievermogen). De uitbouw van een energie-unie hangt nauw samen met de internationale onderhandelingen over klimaatbeleid maar beoogt ook de concrete tenuitvoerlegging van het acquis inzake Europees energiebeleid. Bovendien zit hier met de beoogde vermindering van de energieafhankelijkheid van fossiele brandstoffen ook een belangrijke geostrategische dimensie in vervat.

Klimaatbeleid

cover Globe

In de aanloop naar en ook tijdens de klimaatconferentie in Parijs is de Europese Unie erin geslaagd haar interne tegenstellingen te overstijgen en met een eensgezinde en ambitieuze houding tot het succes van de conferentie bij te dragen.

Buitenlands beleid

Het terrorisme- en het migratiedossier stonden in 2015 centraal in het buitenlands beleid van de Europese Unie. Dat vertaalde zich onder meer in een bijzondere aandacht voor het Nabuurschap, zowel in zijn oostelijke als in zijn zuidelijke dimensie. Op het vlak van het uitbreidingsbeleid kwam het eind 2015 tot de opening van een nieuw onderhandelingshoofdstuk met Turkije, meer bepaald het hoofdstuk 17 (economisch en monetair beleid). Met Montenegro werden in december de hoofdstukken 14 (vervoersbeleid) en 15 (energie) voor het eerst aangesneden. Voor wat de toetredingsonderhandelingen met Servië betreft, werden de eerste onderhandelingshoofdstukken geopend, namelijk hoofdstuk 32 (financiële controle) en hoofdstuk 35 (over andere vraagstukken, en meer bepaald de normalisering van de betrekkingen tussen Servië en Kosovo).

In 2015 heeft de Europese Unie aan de uitbouw van een juridisch-institutioneel instrumentarium, via het onderhandelen en afsluiten van kaderakkoorden met derde landen zoals met Kosovo, Kazachstan, Australië, Nieuw-Zeeland en Afghanistan, doorgewerkt.

Het buitenlandse beleid beperkte zich niet tot het nabuurschap. In juni vond in Brussel de tweede topbijeenkomst van de EU met de CELAC (Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caraïbische Staten) plaats, gevolgd door een topbijeenkomst met Mexico. In november had de Asia *Europe Meeting* (ASEM) in Luxemburg plaats. Voorts waren er ook bilaterale topbijeenkomsten met zowel Japan, China als Zuid-Korea.

Internationale handel

In augustus raakte de Europese Unie het met Vietnam eens over een vrijhandelsakkoord; het investeringsluik wordt nog besproken. Met dit ambitieuze akkoord wordt een bijkomende impuls gegeven aan de handel tussen de EU en een groei-economie, die nu al goed is voor zo'n 31 miljard dollar per jaar. Met Japan en de Verenigde Staten (TTIP) werden de onderhandelingen over een vrijhandels- en investeringsverdrag voortgezet.

Binnen de Europese Unie werd een belangrijke reflectie over een nieuwe transversale aanpak inzake investeringsbescherming en geschillenbeslechting tussen investeerders en staten aangevat, die als basis voor de TTIP wordt gebruikt.

Op de tiende Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in december in Nairobi bereikten de 162 WTO-landen een akkoord over een snelle afbouw van exportsubsidies voor de ontwikkelde landen in het landbouwluik van de ontwikkelingsronde van Doha. In het pakket zaten ook maatregelen ten gunste van de minst ontwikkelde landen (MOL), zoals handelsrelevante preferenties voor MOL-diensten en –dienstverleners. 54 WTO-leden, waaronder de 28 EU-lidstaten, de Verenigde Staten en China, bereikten een akkoord over de uitbreiding van het akkoord over informatietechnologieën uit 1996. Op termijn worden de douanerechten op 201 technologische producten afgeschaft.

Interinstitutioneel akkoord over betere regelgeving

Belangrijke opsteker voor de Europese besluitvorming was het vinden van een compromis over een nieuw interinstitutioneel akkoord over betere regelgeving tussen de drie instellingen Raad, Commissie en Europees Parlement. Het akkoord voorziet in inter-institutionieel overleg voorafgaand aan de vaststelling van de jaarlijkse prioriteiten en de planning van het wetgevend werk door de Commissie. Mede door een beter gebruik te maken van impactstudies, overleg met de stakeholders en een betere evaluatie van de bestaande wetgeving, wil men de kwaliteit van de regelgeving verbeteren. Het akkoord herziet ook de modaliteiten voor de tenuitvoerlegging van de regelgeving, onder meer via gedelegeerde rechtshandelingen, om de uniforme toepassing in heel de Unie te versterken.

Omzettingsbeleid en prejudiciële zaken

De DGE stond ook in 2015 in voor de algemene opvolging en coördinatie van de omzetting van Europese wetgeving door de bevoegde overheden in ons land. Algemeen werd een lichte achteruitgang in de omzetting van richtlijnen door de lidstaten vastgesteld. De Belgische omzettingscijfers kenden een gelijkaardige evolutie. Met een omzettingsachterstand van 0,8% op 10 mei 2015 scoorde ons land minder goed dan in november 2014, toen België een omzettingsachterstand van slechts 0,7% had. In het scorebord van 10 december 2015 behaalt België een score van 1,1%, waardoor de Europese toegelaten norm van 1% wordt overschreden.

De directie Europees Recht (J2) verdedigt de Belgische belangen voor het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie en volgt de inbreukdossiers op die de Europese Commissie tegen België start.

In 2015 is het aantal Belgische tussenkomsten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie ongeveer even hoog als in de voorbije jaren. Zo was België op 31 december 2015 betrokken bij 58 hangende zaken, waarvan 48 prejudiciële zaken. Prejudiciële zaken komen voort uit vragen van nationale rechters van de lidstaten aan het Hof van Justitie over de uitlegging of de geldigheid van het recht van de Europese Unie, in het kader van een geschil dat voor hen hangend is.

De talrijke arresten die het Hof in 2015 heeft geveld, hadden in 54 gevallen betrekking op België. België heeft met name deelgenomen aan de pleitzitting van één van de belangrijke zaken waar het Hof zich dit jaar over heeft uitgesproken, de zaak Facebook, over de bescherming van privégegevens en het bewakingsprogramma PRISM van de NSA (zaak C-362/14, *Schrems*). Alle details over de Belgische tussenkomsten bij het Hof in 2015 kunt u in het jaarverslag van de directie J2 vinden, op de website van onze FOD.

Voor het Hof van Justitie was 2015 vooral het jaar van de hervorming van het Gerecht, een hervorming die aanving in 2011. Op 24 december 2015 werd Verordening (EU, Euratom) 2015/2422 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2015 tot wijziging van Protocol nr. 3 betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Die Verordening voorziet in de verhoging van het aantal rechters bij het Gerecht van de Europese Unie in drie fases om in 2019 tot 56 rechters te komen, wat neerkomt op twee rechters per lidstaat. Die verdubbeling van het aantal rechters in verhouding tot het huidige aantal rechters bij het Gerecht brengt met zich mee dat het Gerecht voor ambtenarenzaken vanaf 1 september 2016 zal verdwijnen, waarbij die zeven posten in het Gerecht zullen opgaan.

Hof van Justitie van de Europese Unie

Nieuwe voorzitter voor HJEU

Tot slot was het jaar 2015 voor België een uitzonderlijk jaar bij het Hof van Justitie. Het was immers het jaar waarin Koen Lenaerts op 8 oktober 2015 de elfde voorzitter van het Hof is geworden, nadat hij eerst drie jaar vicevoorzitter was. Aldus is hij de tweede Belg die die functie vervult sinds de oprichting van het Hof.

Overigens verlengt één van onze andere landgenoten, Melchior Wathelet, de functie van eerste advocaat-generaal.

Laten we ten slotte ook de Belgische rechter Sean Van Raepenbusch, voorzitter van het Gerecht voor ambtenarenzaken, niet vergeten. Gezien de huidige hervorming van de gerechtelijke Europese instelling zal hij worden herinnerd als laatste voorzitter van die rechtsinstantie.

3. België in multilateraal verband

Immuniteit van rechtsmacht van staten en hun eigendommen in een andere staat

België is één van de belangrijkste ontvangststaten in het kader van de diplomatieke en consulaire relaties. In Brussel zijn er ongeveer 320 ambassades, consulaten, missies en permanente vertegenwoordigingen gevestigd. Daarnaast is België de zetelstaat van enkele belangrijke internationale organisaties zoals de Europese Unie en de NAVO, en hebben veel internationale organisaties een verbindingsbureau in Brussel gevestigd, bijvoorbeeld de Verenigde Naties, de Raad van Europa, het Europees Ruimteagentschap ... Onze FOD is het bevoorrechte aanspreekpunt van deze entiteiten. Deze vertegenwoordigingen van derde staten en andere subjecten van het internationaal recht genieten voorrechten en immuniteiten die hun grondslag vinden in verdragen of in het internationaal gewoonterecht. De laatste jaren werd vastgesteld dat enkele ondernemingen zonder bijzondere band met België hier beslag laten leggen op de goederen van de voornoemde entiteiten,wat in strijd is met de immuniteit van tenuitvoerlegging. In 2015 werd op verzoek van onze FOD de directie Internationaal Publiek Recht, het Gerechtelijk Wetboek aangevuld met een artikel 1412*quinquies*. Dit artikel integreert de internationaal geldende regels inzake de immuniteit van tenuitvoerlegging van derde staten en internationale organisaties in het Belgische gerechtelijk recht. Het uitgangspunt is de immuniteit maar na rechterlijke toelating zijn executoriale maatregelen mogelijk.

Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO)

In 2015 legde het bondgenootschap de nadruk op de uitvoering van de beslissingen die op de top van Wales in 2014 genomen werden en die richtinggevend zijn voor de 'NAVO van de toekomst'. Het gaat grotendeels over de implementatie van de zogeheten *reassurance measures* en het *readiness action plan* ter verhoging van de paraatheid tegenover de veiligheidsuitdagingen op de Oostflank. Op de volgende top van staatshoofden en regeringsleiders in Warschau zal de evaluatie van deze maatregelen centraal staan.
Ter voorbereiding van deze top hebben de ministers van Buitenlandse Zaken in december beslist het 'opendeurbeleid' voort te zetten en Montenegro uit te nodigen tot toetredingsonderhandelingen met de Alliantie.
Op operationeel vlak droeg ons land in 2015 verder bij aan de *Resolute Support Mission* in Afghanistan, voor de opleiding en ondersteuning van de Afghaanse veiligheidstroepen die nu zelf de eerste verantwoordelijkheid voor de veiligheid in hun land waarborgen. Ons land droeg ook actief bij tot de *NATO Response Forces* en het hierboven genoemde *Readiness Action Plan*.
Het door de minister van Defensie Steven Vandeput ontwikkelde Strategisch Plan zal bijdragen tot de capaciteitsuitbouw, de interoperabiliteit en de solidariteit in trans-Atlantisch verband.

Strijd tegen terrorisme

De aanslagen en gebeurtenissen in 2015 tonen duidelijk aan dat de strijd tegen terrorisme prioritaire aandacht verdient, alsook de noodzaak van efficiënte maatregelen ter preventie en bestrijding van gewelddadig extremisme en voor reïntegratie/ deradicalisering.

De dienst Anti-terrorisme op onze FOD kreeg in 2015 versterking om deze problematiek multilateraal zo goed mogelijk aan te kunnen en tegelijk nationaal zijn coördinerende rol te blijven spelen.

Het fenomeen van de *Foreign Terrorist Fighters* bedreigt onze binnenlandse veiligheid, aangezien een aanzienlijk deel van zij die naar België terugkeren opnieuw een ernstige bedreiging vormen. Onze FOD versterkte zijn samenwerking met de veiligheidsdiensten, binnen de grenzen van zijn bevoegdheden. België nam ook actief deel aan de Europese en internationale debatten en probeert de internationale samenwerking ter zake op te voeren, zonder evenwel het respect voor de mensenrechten uit het oog te verliezen.
In VN-verband maakte België werk van contraterreur in het kader van de 15e Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. België past de resoluties van

de VN-Veiligheidsraad betreffende terrorisme toe, met name resolutie 1267, die sancties oplegt aan Al Qaeda en de Taliban, en resolutie 2178, aangenomen in september 2014, en de lidstaten verplichtingen oplegt inzake *Foreign Terrorist Fighters* (cfr. Artikel 140*sexties* van het Strafwetboek, dat van 15 augustus 2015 van kracht is). In februari 2015 was een experte van het toezichthoudend team van het Sanctiecomité Al Qaeda van de VN-Veiligheidsraad in België te gast.

België speelt een actieve rol in de wereldwijde coalitie tegen IS en de dienst Anti-terrorisme coördineert de nationale deelname aan vier specifieke werkgroepen van deze coalitie. Minister Reynders organiseerde in november 2015 mede een werkvergadering van de *Small Group* van deze coalitie, die de militaire en burgerlijke maatregelen en prioriteiten om IS te bestrijden moest vastleggen.

Chloorgas zaait dood en vernieling

Ontwapening en non-proliferatie

Het historische akkoord over het nucleaire programma van Iran (juli 2015) voorziet in verregaande beperkingen en controle op de Iraanse nucleaire activiteiten, in ruil voor een gefaseerde opheffing van de sancties. Door een vrijwillige bijdrage van 300.000 euro ondersteunt België actief het welslagen van deze nucleaire deal. Het akkoord is een opsteker voor het nucleaire non-proliferatieregime, dat op diplomatiek vlak tegenviel door het onvermogen in mei 2015 om de Toetsingsconferentie over het Non-proliferatieverdrag af te sluiten met een consensus.

De FOD steunde de herdenkingsplechtigheden naar aanleiding van de honderdste verjaardag van het eerste gebruik van chemische wapens, in Ieper op 22 april 1915. Bovendien organiseerde de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens voor het eerst een speciale zitting extra muros, op 21 april in Ieper. Helaas is chemische wapenvoering niet naar de geschiedenisboeken verwezen: rudimentaire chemische wapens worden nog steeds ingezet op het Syrische strijdveld.

De Benelux-landen organiseerden einde 2015 een *peer review* over de implementatie van de Biologische Wapenconventie.

Het Wapenhandelsverdrag dat België in juni 2014 bekrachtigde trad in december 2014 in werking. België nam eind augustus 2015 in Cancún (Mexico) deel aan de 1e Conferentie van de Verdragsluitende Landen. Daar werd besloten in Genève het secretariaat van de overeenkomst op te richten en werd de eerste voorlopige directeur aangesteld, een Zuid-Afrikaan.

Om de effectiviteit van de internationale afspraken over markering en tracering van vuurwapens op termijn te vrijwaren, stelden België, Duitsland en Oostenrijk samen met hun respectieve industrieën een werkdocument voor op een VN-expertenmeeting in juni 2015 in New York.

België zat de Conventie inzake het Verbod op Antipersoonsmijnen (Conventie van Ottawa) voor, die begin december 2015 in Genève met succes eindigde met de 14e vergadering van de Verdragsluitende Landen, officieel geopend door prinses Astrid en minister Didier Reynders. Ons land verstevigde de financiële basis van de Conventie en ziet erop toe dat de Verdragsluitende Landen hun verplichtingen bij de toepassing nakomen.

Verenigde Naties (VN)

Ban ki-moon ontmoeete jongeren in Brussel

Op 20 februari ontving België het expertenpanel van de Verenigde Naties, voorgezeten door voormalig president van Timor Leste Ramos-Horta, en belast door VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon met het uitwerken van maatregelen ter herziening van de VN-vredesoperaties. België faciliteerde contacten tussen het VN-panel en Europese landen en instellingen. Ons land bracht ook een eigen input gebaseerd op onze ervaring met vredesoperaties in de DRC. Het

werk van het VN-panel mondde uit in een belangrijke hervorming van de aanpak inzake vredesoperaties. Daarnaast werd ook de VN-architectuur inzake vredesopbouw herbekeken en aangepast aan de noden van vandaag.

Van 26 tot 28 mei was VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon in België. Naast zijn contacten met Europese leiders werd hij ontvangen op het koninklijk paleis en had hij een ontmoeting met premier Charles Michel en vicepremiers Didier Reynders en Alexander De Croo. De premier bracht enkele punten ter sprake die België in de VN na aan het hart liggen: vrede en veiligheid, de hervorming van de Veiligheidsraad, Centraal-Afrika (Burundi en de DRC) en tot slot de situatie in Syrië en Oekraïne. Ban Ki-moon dankte België voor zijn steun aan de Verenigde Naties. Tijdens zijn verblijf kreeg hij van de KU Leuven de titel van doctor honoris causa voor zijn diplomatieke rol wereldwijd.

Tijdens de ministeriële week van de Algemene Vergadering in september in New York nam minister Reynders deel aan een groot aantal bijeenkomsten over actuele uitdagingen zoals migratie, de strijd tegen terrorisme, het gebruik van het vetorecht in de Veiligheidsraad, de toestand in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Hij zat tevens een belangrijk side-event voor: *A comprehensive approach to preventing radicalization, violent extremism and atrocity crimes: activating voices from actors in the field*, waarmee ons land eens te meer aandacht vraagt voor een holistische aanpak van de grondoorzaken van gewelddadig extremisme.

België kandidaat VN-Veiligheidsraad

Op 23 oktober, ter gelegenheid van de 70e verjaardag van de Verenigde Naties, lanceerde minister Reynders officieel de Belgische campagne voor een niet-permanente zetel in de Veiligheidsraad 2019-2020 (verkiezing in juni 2018). Het koningspaar vereerde de zitting met zijn aanwezigheid. Voor het hele corps diplomatique in Brussel kwamen vijf Belgische prominenten persoonlijk getuigenis afleggen van hun engagement en dat van ons land in de Verenigde Naties. Uit de verscheidene invalshoeken bleek steeds dat België de bescherming van de mens centraal stelt in de internationale betrekkingen. Een aantal landgenoten die VN-goodwillambassadeur zijn, waren ook aanwezig. Minister Reynders stelde het logo voor van de Belgische campagne 'Consensus smeden, bouwen aan vrede'.

Nog in oktober werd België verkozen in de Mensenrechtenraad en in de Economische en Sociale Raad (ECOSOC) van de Verenigde Naties 2016-2018.

Mensenrechten en democratie

Het voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa was een belangrijke uitdaging. We organiseerden tijdens dat voorzitterschap de Conferentie *Tolerance trumps hate* en als afsluiter had op 19 mei in Brussel een ministeriële conferentie plaats waar onder meer een Protocol bij de Conventie over Preventie van Terrorisme werd aangenomen.

De Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa bezocht ons land in september en concentreerde zich op de problematieken migratie en asiel, personen met een handicap en de Roma. De VN-speciale rapporteur over hedendaagse vormen van slavernij bezocht België in februari en had grote aandacht voor een aantal goede praktijken in ons land op dat vlak, in het bijzonder de bestrijding van mensenhandel. In oktober kwam de VN-Werkgroep over huurlingen naar ons land en had uitgebreide contacten over de problematiek van de Syriëstrijders. De dienst Mensenrechten en Democratie stond in voor de coördinatie van deze bezoeken in samenwerking met leden van federale, gewest- en gemeenschapsregeringen, experts en vertegenwoordigers van het middenveld.

De federale, gemeenschaps- en gewestcollega's leverden gezamenlijke inspanningen om de aanbevelingen van de uiteenlopende mensenrechtenmechanismen van de Raad van Europa en de VN systematisch op te volgen en zo aan onze internationale verplichtingen te voldoen.

In de mensenrechtendiplomatie ging de aandacht prioritair naar de strijd tegen straffeloosheid, vrouwen- en kinderrechten, de strijd tegen discriminatie, bijzonder racisme en rechten van LGBTI, vrijheid van meningsuiting, afschaffing van de doodstraf, bedrijven en mensenrechten en strijd tegen extreme armoede.

Energie

België neemt actief deel aan het expertennetwerk van de EDEO (Externe Dienst voor Europees Optreden) inzake energiediplomatie.

Qua hernieuwbare energie is België sinds 2013 lid van IRENA (*International Renewable Energy Agency*,

gevestigd in Abu Dhabi) en zetelt het sinds 1 januari 2016 in de raad van die organisatie, die 136 leden telt. IRENA wil hernieuwbare energie promoten om tegen 2020 de productie wereldwijd te verdubbelen. Bovenop zijn gewone bijdrage als lid werkt België, via de deelstaten, mee aan specifieke werkzaamheden van IRENA, zoals de *Global Atlas*.
België tekende in september 2015 een *Memorandum of Understanding* met India voor meer wetenschappelijke en industriële samenwerking inzake hernieuwbare energie met dat land, dat erg ambitieus is op dat vlak. De eerste gezamenlijke vergaderingen zijn gepland voor het voorjaar van 2016.

Corruptie en witwassen van geld

Sinds 2013 wordt geëvalueerd of de Belgische wetgeving en procedures technisch conform zijn en beantwoorden aan de internationaal aanvaarde maatregelen tegen corruptie, witwassen van kapitaal en financiering van terrorisme (3e evaluatiefase van de Conventie corruptie van de OESO (2013), 4e evaluatiefase van de aanbevelingen van de Financiële actiegroep voor de strijd tegen witwassen van kapitaal, de financiering van terrorisme, de financiering van proliferatie (2014), begin van evaluatiefase II van de Conventie van de Verenigde Naties tegen Corruptie (2015)).

België is zich heel goed bewust van de inzet en neemt volop verantwoordelijkheid. Het legde en legt de grootste ernst aan de dag op dat vlak, via zijn opvolgingsevaluatierapporten.

De recente gebeurtenissen in Parijs beklemtonen nog meer de noodzaak de gesel van het terrorisme te bestrijden met een aangepast nationaal en internationaal wetgevend en normatief arsenaal.

België houdt vast aan waarden als democratie en respect, de basis van elke samenleving.

Duurzame ontwikkeling

2015 gaat de geschiedenis in als een scharnierjaar voor het multilaterale beleid inzake duurzame ontwikkeling en leefmilieu. Drie nauw samenhangende succesvolle VN- conferenties genereerden een duidelijke dynamiek voor de komende jaren. In juli werd op de Conferentie *Financing for Development* de actieagenda van Addis Ababa aangenomen, in september de 2030 Agenda inzake Duurzame Ontwikkeling en in december legde het Parijs-akkoord inzake klimaat de basis om de omslag te maken naar een lagekoolstofeconomie.

Agenda 2030 inzake duurzame ontwikkeling

Deze agenda vormt voor alle VN-lidstaten de belangrijkste leidraad voor de komende 15 jaar voor de uitbanning van de armoede en het verduurzamen van onze wereld. De kern van de nieuwe agenda zijn 17 doelstellingen (en bijbehorende targets): rond armoede, honger, gezondheid, gender, waardig werk, ongelijkheid, energie, duurzaam consumeren en produceren, klimaat, vrede en veiligheid, of goed bestuur. De belangrijkste globale uitdagingen krijgen een samenhangend en ambitieus kader. Deze universele en ondeelbare agenda moeten àlle landen implementeren. Het is een participatieve agenda met actieve betrokkenheid van VN-organisaties, middenveld en private sector.

Ons land nam actief deel aan de uitwerking van deze agenda. Via het Coormulti-overleg werden de bevoegde federale en regionale overheden betrokken bij de Belgische en de EU- standpuntbepaling. België oefende duidelijk invloed uit op de bepaling van de EU- onderhandelingsposities.

Klimaat

Op 12 december werd in Parijs een nieuw bindend klimaatakkoord gesloten. In tegenstelling met het Kyotoprotocol nemen alle landen doelstellingen op zich. Doel van dit akkoord is de klimaatopwarming te beperken tot 2°C en indien mogelijk tot 1,5°C. Sleutelelementen zijn: het beperken van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie), het zich aanpassen aan de gevolgen van de klimaatsopwarming (adaptatie),financiering en een betere toegang tot technologieën voor de armere landen.

In Parijs zijn 187 landen naar voor gekomen met nationale klimaatdoelstellingen – de zogenaamde *intended nationally determined contributions* (INDC). De EU – dus ook België – zegde toe om tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen in vergelijking met 1990 te verminderen met minstens 40%. Deze INDC's zullen nauw opgevolgd worden. Betrokkenheid van alle maatschappelijke sectoren, waaronder de privésector, moet bijdragen tot het succes van het Parijsakkoord.

4. De Belgische ontwikkelingssamenwerking

Haar referentiewaarden getrouw ijvert de DGD, samen met haar partners, voor een rechtvaardige en duurzame wereld, waar iedereen leeft in vrede, veiligheid, vrijheid en beschermd tegen het risico van armoede. Daartoe past ze zich in in de internationale Agenda van de Ontwikkelingssamenwerking.
De DGD werkt mee aan betere levensomstandigheden voor de volkeren in ontwikkelingslanden, aan hun socio-economische en culturele ontplooiing, aan een duurzame en billijke groei met respect voor de menselijke waardigheid, de rechtstaat, fundamentele vrijheden, gelijke kansen voor mannen en vrouwen en de mensenrechten.
De DGD stippelt het federale ontwikkelingsbeleid uit, verstrekt Belgische officiële ontwikkelingshulp aan de nationale en internationale organisaties, die projecten uitvoeren; ze superviseert en evalueert hun beleid.
De DGD neemt actief deel aan de debatten over vernieuwende ontwikkelingsconcepten en durft die op te nemen in haar beleid.
De DGD steunt de ontwikkelingsinspanningen en de strijd tegen armoede die de actoren in de ontwikkelingslanden leveren samen met andere, Belgische en internationale, partners en donoren.
De DGD verleent ook hulp aan volkeren in nood overeenkomstig de beginselen van humanitaire bijstand.

De internationale ontwikkelingsagenda is volop in verandering. 2015 vormde een belangrijk scharnierjaar in dat veranderingsproces. Drie grote internationale VN-conferenties bepaalden het ontwikkelingskader voor de volgende vijftien jaar.

In juli 2015 legde de VN-top *Financing for Development* in Addis Abeba een nieuw financieringskader vast, met een grotere rol voor de privésector en meer aandacht voor alternatieve financieringsstromen dan de klassieke ontwikkelingshulp. Om de nieuwe duurzame ontwikkelingsagenda succesvol uit te voeren, zullen er namelijk meer middelen dan ooit gemobiliseerd moeten worden - middelen die de financiële capaciteiten van overheden ver overstijgen. Of zoals Werelbankvoorzitter Jim Kim zei: *We need trillions, not billions*.

Enkele maanden later, in september,,hebben de 193 VN-lidstaten het nieuwe ontwikkelingskader goedgekeurd met de *Sustainable Development Goals*. De doelstellingen zijn ambitieus: tegen 2030 extreme armoede bannen en onze planeet beschermen. De wereldgemeenschap is daartoe in staat: de voorbije vijftien jaar werd de extreme armoede immers gehalveerd.

En niet te vergeten: ook de klimaatafspraken van de *COP21* in Parijs, in december, luidden een nieuw tijdperk in. België wordt sterk gewaardeerd voor zijn actieve bijdrage aan de klimaatonderhandelingen. Zo is ons land ruim vertegenwoordigd in alle expertgroepen en overlegorganen die het klimaatstandpunt van de EU uitstippelen. De Belgische delegatie op de klimaattoppen bestaat uit een vaste kern van een 15-tal mensen die continu present zijn. Daarnaast krijgen ook de vertegenwoordigers van de civiele samenleving een officiële badge.

Parallel evolueert het ontwikkelingsdenken. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking streeft ernaar om in deze tijden van verandering de relevantie van haar internationaal ontwikkelingsbeleid verder te versterken. Dat bevestigt de vijfjaarlijkse *Peer Review* van het *Development Assistance Committee* van de OESO, die in september werd voorgesteld. Het rapport besluit dat België op verschillende domeinen belangrijke vooruitgang heeft geboekt. Zoals het solide beleid inzake multilaterale samenwerking, de sterke vooruitgang op het vlak van humanitaire hulp, de grotere aandacht voor beleidscoherentie voor ontwikkeling, de concentratie op de minst ontwikkelde landen en de focus op resultaten.

Die positieve evaluatie moet ons aanzetten om ons internationaal ontwikkelingsbeleid verder af te stoffen. De basis daarvoor werd in 2015 gelegd. De volgende jaren zal de Belgische Ontwikkelingssamenwerking haar aandachtspunten verder op muziek zetten, in lijn met het nieuwe internationale ontwikkelingskader: meer aandacht voor mensenrechten, een cruciale rol voor duurzame en inclusieve economische groei en digitalisering inzetten als hefboom voor ontwikkeling.

Humanitaire hulp

In een wereld met ongeziene noden blijft de Belgische Ontwikkelingssamenwerking extra inzetten op humanitaire hulp. Miljoenen mensen zijn vandaag immers het slachtoffer van gewapende conflicten en geweld. Velen onder hen slaan op de vlucht en zoeken hun heil in veiliger streken. Volgens het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) zou het aantal vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden in de hele wereld in 2015 voor de eerste keer sinds de Tweede Wereldoorlog de 60 miljoen overschrijden.

Ook natuurrampen en epidemieën veroorzaken veel leed in bepaalde regio's van de wereld. Denk maar aan de aardbeving in Nepal en de bestrijding van het ebolavirus in West-Afrika.
In 2015 heeft de Belgische humanitaire hulp bijgedragen aan de ondersteuning van de meest kwetsbare bevolking in talrijke crisissen waaronder Syrië, Irak, de Sahelregio, de bezette Palestijnse Gebieden, Burundi, Oekraïne en Guinee.

Humanitaire hulp in een notendop

Voor zijn humanitaire hulp baseert België zich op de nodenanalyses van het VN-Coördinatiebureau voor Humanitaire Zaken (OCHA), het Internationale Rode Kruis (ICRC) en andere belangrijke internationale humanitaire organisaties. Om flexibeler te kunnen werken maakt ons land daarbij gebruik van vier instrumenten:

1. Flexibele fondsen
   Via deze donorfondsen beschikken de internationale humanitaire organisaties over snel inzetbare middelen die zonder veel administratieve formaliteiten kunnen worden vrijgemaakt. In 2014 stond ons land bijvoorbeeld achtste gerangschikt op de lijst van donoren aan het *Central Emergency Response Fund* (CERF). Via het CERF kan snel worden ingegrepen bij natuurrampen of gewapende conflicten. Dankzij flexibele fondsen kan de Belgische Ontwikkelingssamenwerking de prioritaire (dringende) humanitaire noden lenigen, zoals bij de crisis in Syrië, van de Syrische bevolking, de Syrische vluchtelingen en de onthaalgemeenschappen. Terzelfdertijd worden ook de capaciteiten versterkt van de lokale ngo's in Syrië, Turkije, Jordanië en Libanon, en dat dankzij de steun aan de ERF's (*Emergency Response Funds*).
2. Core-financiering
   Bijdragen aan de algemene werkingsmiddelen van belangrijke humanitaire organisaties, zoals UNHCR, ICRC, OCHA en het VN-agentschap voor Palestijnse Vluchtelingen (UNRWA).Deze bijdragen zijn niet-geoormerkt: de organisatie kan zelf beslissen hoe ze de middelen aanwendt.
3. Gerichte hulpprojecten
   Deze projecten hebben betrekking op plotse, vergeten of ondergefinancierde crisissen die assistentie behoeven op korte termijn.Een voorbeeld is de Belgische humanitaire hulp via WFP en UNHCR aan de Burundese vluchtelingen.
4. Programma's
   Sommige complexe crisissen vergen inspanningen op langere termijn en een zekere continuïteit. In zulke gevallen bieden humanitaire programma's een beter antwoord. België is zo onder meer actief in de regio rond Syrië, de Sahel, de Grote Meren of de bezette Palestijnse Gebieden.

Via flexibele fondsen en core-financiering besteedt de Belgische Ontwikkelingssamenwerking jaarlijks zo'n 80 miljoen euro. Bij gerichte hulpprojecten en programma's voor complexe crisissen gaat het wel om geoormerkte donaties. Het budget wordt immers toegewezen om een specifieke sector in/of een specifieke crisis en regio/land te lenigen.

De Belgische strategie voor humanitaire hulp is gestoeld op een morele plicht ter ondersteuning van de universele waarde van intermenselijke solidariteit. België onderschrijft de fundamentele humanitaire beginselen van menselijkheid, onpartijdigheid, neutraliteit en onafhankelijkheid. Deze zijn essentieel om bijstand te verlenen in noodsituaties onder vaak moeilijke politieke en veiligheidsomstandigheden.

De Belgische humanitaire hulp in cijfers

In 2015 bedroeg het Belgische budget voor humanitaire hulp 150 miljoen euro. Iets meer dan een derde van het budget (51,6 miljoen euro) ging naar de crisis in Syrië en Irak. Het totaal aantal mensen in nood bedraagt voor de regio 22 miljoen (13,5 miljoen Syriërs en 8,5 miljoen Irakezen). Geen crisis in de wereld kent een grotere humanitaire impact.

Tot slot betreft een klein derde (47,2 miljoen euro) de niet-geografisch toewijsbare financieringen. Het gaat onder andere over 'core'-bijdragen aan UNHCR, UNRWA, OCHA en ICRC. Voorts zijn er nog globale flexibele fondsen, die snel inzetbaar zijn volgens de ontstane noden en niet aan een bepaald land of regio gelinkt zijn.

Humanitaire hulp	Budget 2015	Realisatie 2015	Realisatiegraad
Programma's	22 401 000	22 025 732	98,32%
Core	20 000 000	20 000 000	100,00%
Flexibele fondsen	58 500 000	58 500 000	100,00%
Projecten	49 099 000	49 047 009	99,89%
Totaal	150 000 000	149 572 741	99,72%

Een ander derde (50,8 miljoen euro) werd besteed aan diverse andere crisissen wereldwijd. De focus lag daarbij op de drie prioritaire zones uit de humanitaire strategie. De Sahelregio, de bezette Palestijnse Gebieden en de regio van de Grote Meren ontvingen gezamenlijk ongeveer 27,4 miljoen euro. Ook ging er financiële steun naar de crisissen in Zuid-Soedan, de Centraal-Afrikaanse Republiek en Oekraïne. Voorts werden de door ebola getroffen landen (Guinee, Sierra Leone en Liberia) bijgestaan: in eerste instantie om de uitbraak te stoppen, nadien om gezondheidssystemen op te zetten en herop te starten. Zo kan men toekomstige epidemieën - dus breder dan ebola alleen - sneller onder controle krijgen.

Geografisch toewijsbare financieringen	102 376 133
Syrië, Irak en buurlanden	51 613 365
Sahelregio	10 358 777
Bezette Palestijnse Gebieden	8 470 771
Centraal-Afrikaanse Republiek	7 421 994
Ebola gerelateerd (Guinee, Sierra Leone, Liberia)	6 746 287
DRC	4 559 663
Burundi	4 000 000
Zuid-Soedan	3 705 275
Jemen	3 500 000
Oekraïne	2 000 000
Niet-toewijsbare financieringen	47 196 608
Core	20 000 000
Globale flexibele fondsen	18 625 000
Niet-toewijsbare programma's	3 375 000
Niet-toewijsbare projecten	1 041 311
Tweede schijven uit engagementen 2014	4 155 297
Totaal	149 572 741

Partnerorganisaties

Drie categorieën van organisaties kunnen humanitaire hulp genieten:
- Belgische en internationale ngo's
- Internationale humanitaire organisaties
- Internationale humanitaire organisaties die donorfondsen beheren (de zogenaamde flexibele fondsen)

In 2015 hebben de Belgische en internationale ngo's 23,8 miljoen euro ontvangen. Dat vertegenwoordigt ongeveer 16% van de totale humanitaire hulp - het hoogste bedrag sinds jaren.

De internationale humanitaire organisaties hebben samen 125,8 miljoen euro ontvangen (inclusief de flexibele fondsen die ze beheren). Dat komt overeen met 84% van het budget.
De internationale humanitaire organisatie die het meeste geoormerkte steun ontving in 2015 is het *International Committee of the Red Cross* (ICRC). Zij kreeg 20,9 miljoen euro.
Het ICRC vormt de belangrijkste internationale humanitaire organisatie buiten het systeem van de Verenigde Naties en tevens de organisatie bij uitstek die beantwoordt aan de behoeften van bescherming en bijstand in geval van gewapende conflicten.
Sinds 2004 is België een lid van de *Donor Support Group* van het ICRC, waardoor het kan deelnemen aan de strategische dialoog tussen de organisatie en haar belangrijkste donor. Ons land bekleedde in 2014-2015 zelfs het voorzitterschap; het focuste op twee belangrijke thema's: de strijd tegen seksueel geweld en de bescherming van de gezondheidszorg.

Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling

De Millenniumdoelstellingen (MDG's) waren vooral bedoeld om nationale en internationale maatregelen inzake armoedebestrijding te stimuleren en om een zelfstandig ontwikkelingsproces op gang te brengen in de landen van het Zuiden. De MDG's waren dan ook in eerste instantie een zaak voor ontwikkelingssamenwerking. Voor de periode 2015-2030 heeft de internationale gemeenschap een nieuw gemeenschappelijk streefdoel: het post-2015-ontwikkelingskader.

Dat nieuwe kader is veel universeler en globaler dan het MDG-raamwerk. Nu komen ook de ontwikkelingsmodellen van de rijke landen in het vizier en wordt expliciet gekeken naar de draagkracht en milieugrenzen voor de hele planeet (*Sustainable Development Goals* of SDG's). Bedoeling is om te komen tot een geïntegreerd kader voor duurzame ontwikkeling, waarbij aandacht voor klimaat en milieu, sociale vooruitgang en economische welvaart mekaar wederzijds versterken. Ook is het de bedoeling tot een nieuw mondiaal partnerschap voor ontwikkeling te komen, waarbij Noord-Zuidrelaties niet langer de centrale as zullen vormen maar meer rekening moet worden gehouden met de complexe realiteit van onze steeds globalere wereld.

De wereld veranderen

In september 2015 gingen alle lidstaten van de VN akkoord met een ambitieuze 'agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling'. Een nieuwe set ontwikkelingsdoelen zag het licht: de duurzame ontwikkelingsdoel(stelling)en of SDG's. En dit keer is het alle hens aan dek. De SDG's gelden immers voor alle landen. Maar ook elke individuele burger wordt geacht zijn steentje bij te dragen.

De SDG's omvatten 17 ambitieuze doelstellingen om de wereld te verbeteren tegen 2030. De eerste 15 doelen stemmen overeen met de 3 pijlers van duurzame ontwikkeling: *people* (sociaal), *planet* (ecologisch) en *prosperity* (economisch). De 2 laatste doelen scheppen het onmisbare kader: *peace* (SDG16 - vrede en veiligheid) en partnerschap (SDG17). Een overzicht.

Vandaag leven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,25 dollar per dag. Bedoeling is om armoede op nationaal vlak te halveren tegen 2030. Uiteindelijk moet armoede de wereld uit.

Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond voedsel van goede kwaliteit op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.

Kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit voor minder verkeersdoden.

Jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps- of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst.

We moeten komaf maken met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Vrouwen hebben, net zoals mannen, recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit en voortplanting.

Eenieder heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. De waterkwaliteit zal verbeteren, onder meer door vervuiling te verminderen, te stoppen met chemicaliën te dumpen en afvalwater met de helft te reduceren. Waterschaarste moet aangepakt worden.

Energie moet efficiënter geproduceerd en gebruikt worden. Iedereen krijgt toegang tot moderne, betaalbare en duurzame energie. Hernieuwbare bronnen worden steeds belangrijker.

Vooral de minst ontwikkelde landen hebben nood aan economische groei. Veilige werkomstandigheden, waardig werk voor mannen, vrouwen en jongeren en bescherming van de arbeidsrechten kunnen daartoe bijdragen. De VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Economische groei mag in geen geval schade toebrengen aan het milieu.

Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.

Ongelijkheid – zowel tussen landen onderling en binnen landen zelf – moet aangepakt worden. Lage lonen kunnen bijvoorbeeld sneller groeien en ontwikkelingslanden moeten meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.

De huisvesting van de toekomst dient rekening te houden met een groeiende bevolking. Dat gaat gepaard met veilig, proper en duurzaam bouwen. Woongebieden krijgen meer groen en natuur. Degelijk openbaar vervoer biedt een antwoord op verkeersvervuiling.

Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Wereldwijd moeten mensen warm gemaakt worden voor een groenere levensstijl. Voorts wil men de voedselverspilling indijken en minder afval produceren.

De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te treffen en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

Zeeën en oceanen lopen gevaar en moeten beschermd worden. Overbevissing, afval en illegale visserij staan haaks op een duurzaam beleid. Subsidies voor dergelijke praktijken zullen verdwijnen.

Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel voor een betere wereld. Daarbij hoort ook de bescherming van kinderen tegen misbruik of mishandeling en de strijd tegen corruptie. Mensen hebben recht op competent en eerlijk bestuur op alle niveaus.

De VN verwacht meer samenwerking: tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk. Samenwerking vormt de sleutel voor verdere duurzame groei.

4. BIJLAGEN

1. Organigram FOD

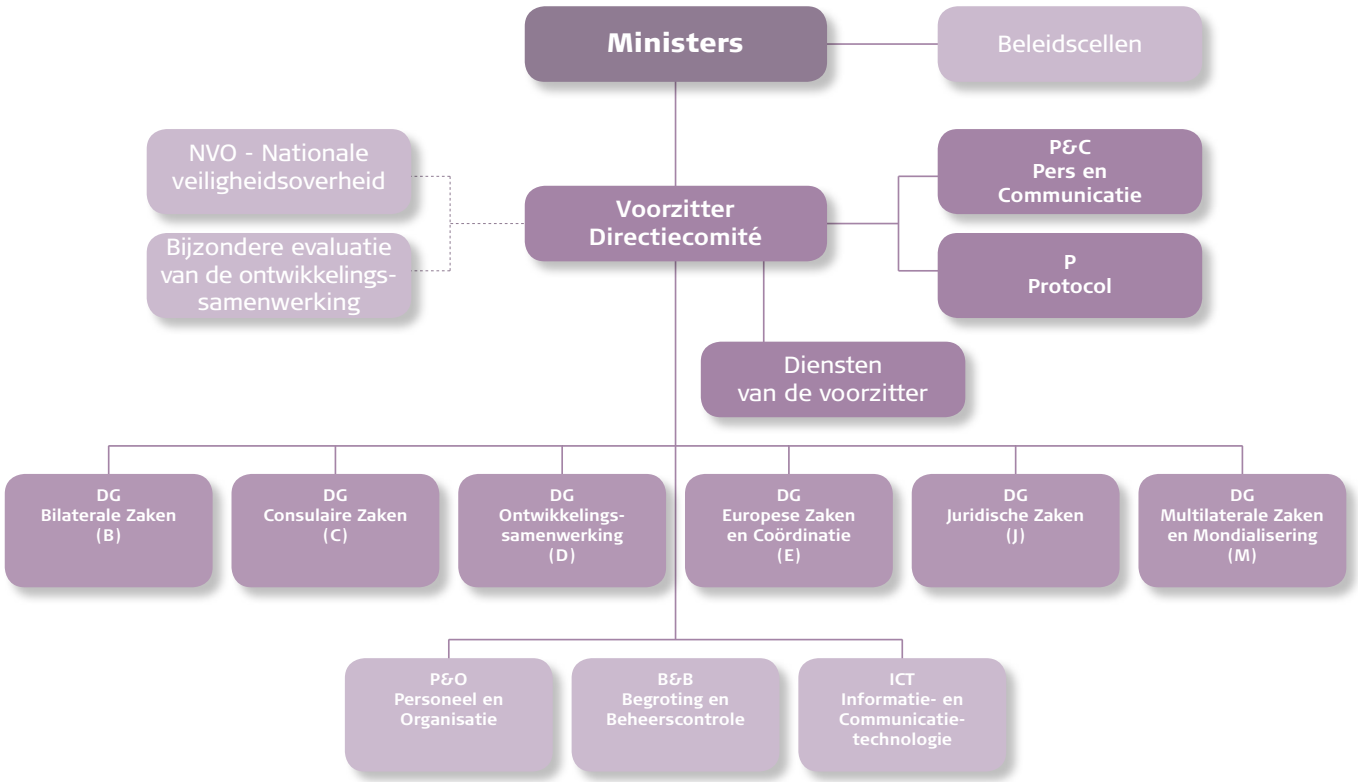

2. Colofon

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Dienst Communicatie (P&C3)
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel
Tel. +32 501 81 11
diplomatie.belgium.be

Copywriting (NL), vormgeving en lay-out: P&C3

Nederlandse vertaling: P&C3

Copyright foto's:
FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Kanselarij van de Eerste Minister

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Achten, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel

De gegevens in deze publicatie zijn louter informatief en binden de FOD juridisch op generlei wijze.

2016

KONINKRIJK BELGIË

Federale Overheidsdienst

Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking